

Kriza v Nemčiji.

AVSTRIJA DELUJE ZA MIR. — ERZBERGERJEV GOVOR. — CENTRUM SE JE PRIDRUŽILO LIBERALCEM IN SOCIALISTOM. — GOVOR DRŽAVNEGA KANCLERJA. — HOLLWEG JE PROTI MIRU BREZ ODŠKODNINE IN ANEKSIJ.

London, 10. julija. — Nemška politična kriza, od katere je odvisno poznejše delovanje v zadevi miru, postaja vedno resnejša.

Iz nevtralnih virov se poroča, da socialistične in liberalne stranke delujejo s tako silo, da bodo izpodmakle tla sedanji vladi, kateri na čelu je kancler Bethmann Hollweg.

Že dolgo časa obljubuje Bethmann-Hollweg mirovni govor v poslanski zbornici, pa vedno ga odlašajo od dne do dne.

Važnejši dogodki današnjega dne so:

Kancler je zopet imel konferenco s cesarjem.

Ves centum, ki je prej vedno glasoval s konservativci in je vsled tega imela vlada v zbornici večino, je zdaj glasoval, razum treh članov, da podpira poslance Erzbergerja, ki je v ostrem govoru obsojal pan-germanstvo in zagovarjalke podmorskih čolnov ter je zahteval takojšnji mir brez aneksije in brez vojne odškodnine.

Cesar Viljem je povabil svoje poslanike v nevtralnih državah na konferenco v Berlin.

Tudi Avstrija je položila svoj vpliv v to situacijo in kakor vse kaže, je njena zahteva po miru velika.

"Vossische Zeitung" poroča, da je Erzberger imel pretekli teden na Dunaju dolgo konferenco z avstrijskim cesarjem in trdi se, da je njegov govor posledica razgovora s Karolom.

Bavarski ministrski predsednik grof Herteling, ki je imenovan kot kandidat za mesto državnega kanclerja, je tudi prejšnji teden imel posvetovanja z avstrijskim cesarjem in avstro-ogrijskimi diplomati. Tudi Hertling je odločno za mir brez odškodnine.

Med tem časom je "Lokal-Anzeiger" prinesel vest, da se je avstrijsko ministrstvo odločilo, da resignira.

Iz Berlina poročajo, da je nemški cesar odločno na strani državnega kanclerja, ki neče ugoditi onim, ki zahtevajo mir brez vojne odškodnine.

Berlinski "Tageblatt" poroča, da so se srednje stranke in zmerni socialisti v nemškem državnem zboru združili in so se že deloma zedinili zaradi mirovnih pogojev ni notranje reforme.

Iz Amsterdama se poroča, da se je danes državni zbor bavil z notranjo in zunanjo politiko. Bethmann-Hollweg, zunanji minister in več članov nemškega bundesrata so prisostvovali seji.

Bern, Švica, 10. junija. (Poročilo "Associated Press"). Sem je dospelo nekaj berlinskih časopisov, iz katerih je razvidno, da je rekel nemški držav. kancler članom nemškega državnega zbora sledeče:

— Jaz ponovno izjavljam, da se nikakor ne moremo zadovoljiti z mirom brez aneksij. Zaenkrat še ne moremo pojasniti, pod kakimi pogoji bi sklenili mir. Mi se moramo boriti in zmagati.

Zatem je kancler odločno napadal voditelja centroma, klerikalea Erzbergerja, ki se je zadnji teden zavzemal za to, naj sklene Nemčija mir brez aneksij in vojne odškodnine. Državni kancler mu je zabrusil v obraz, da ne ljubi svoje domovine.

Iz govora nemškega državnega kanclerja posnemamo sledeče:

Mi moramo nadaljevati vojno z vso svojo energijo. Ne tajim, da moramo premagati velikanse težko, toda, kar je težko za nas, je težko tudi za naše sovražnike. V kratkem času se bo izkazalo, če so njihove težkoče večje ko so naše težkoče.

Jaz sem prepričan, da bomo zmagali, samo če še nekaj časa vzdržimo. Pred kratkim sem sklenil odstopiti s svojega mesta, toda zdaj, ko je treba obvarovati domovino škode in pogube, bom ostal.

Curih, Švica, 10. julija. — Nemčija mora vzdržati do konca! — S temi besedami je naznanil nemški državni kancler svetlu, da je mir še daleč. Nemški državni kancler pravi, da bi bilo za Nemčijo naravnost pogubeno, če bi sklenila mir brez aneksij in vojne odškodnine. O tem se je izrazil z besedami: — To je nemogoče in nevarno!

"Lokal Anzeiger" poroča, da je govoril nemški državni kancler na sledeče:

Nemčija mora z vso svojo energijo nadaljevati vojno. — Jaz prav dobro vem, s kakimi težavami se bomo morali boriti, vsem prvemu na pomoč.

Razna bojišča.

Francosko bojišče.

Paris, Francija, 10. julija. — Včeraj je sovražnik artilerijsko streljanje dosegel svoj višek na različnih mestih ob Aisni. Krajene napade pri hribu Laffaux smo odbili. Okoli pol desetih ure ponoči je sovražnik naskočil naše postojanke pri Hurtebise spomeniku in pri Dragon. Čete pa niso mogle dospeti do naše črte in so imele velike izgube.

Nočno poročilo:

Sovražnik je poskušal približati se našim postojankam južno od St. Georges, pa smo ga prepoznali. Zelo vroči artilerijski boji so se vršili ob cesti med Nieuport in Dixmude. Včeraj so nemški zrakoplovi bombardirali več krajev za našo fronto in je bilo več civilnih oseb ubitih.

Berlin, Nemčija, 10. julija. — Ob obrežju in pri Ypres je bilo artilerijsko streljanje včeraj mnogo živahnije kot prejšnje dni. Napad na Hollebekke je bil odbit.

Artilerijski boji pri Chemin-des-Dames naraščajo.

Laško bojišče.

Rim, Italija, 10. julija. — Po hudem artilerijskem streljanju in pod zaščito treskanja in hude nevihte je sovražnik sinoči naskočil naše postojanke pri Vodicah. Na padajoče čete pa so se morale vsled našega ognja umakniti in tudi rezerve niso mogle priti naprej.

Artilerijsko streljanje je bilo včeraj v Trentinu malo živahnije kot prejšnje dni ob Soči in na Krasu pa je bilo normalno. Prišlo je do majhnih prask med prednjimi četami.

Vincent Astor na Francoskem.

Paris, Francija, 10. julija. — Mrs. Vincent Astor, ki je prejšnj četrtak prišla obnem z Miss Etel M. B. Harriman v Paris, je danes zapustila hotel, da obišče svojega moža v nekem francoskem pristanišču.

To je prvo poročilo, ki naznaja, da je newyorški milijonar Vincent Astor na Francoskem. Odkar se Združene države nahajajo v vojni z Nemčijo, je bil mladi Astor vedno v vojaški službi. Stal je tudi na straži na brooklynskem mostu. Vladi je ponudil svojo jahto "Noma". V ameriški armadi ima sedaj šaržo praporščaka.

Laški vojni stroški.

Rim, Italija, 10. julija. — Do konca maja so znašali laški skupni vojni stroški štiri milijarde dolarjev.

Japonska misija.

Washington, D. C., 10. julija. — Japonska vojna misija bo odpotovala iz Japonske 28. julija in bo prišla 18. avgusta v Združene države, kjer bo ostala tri tedne.

Zdaj se deluje tudi na to, da bi Rootova misija, ki je dokončala svoje delo v Rusiji, na povratku v Združene države obiskala tudi Japonsko.

Laška misija je prišla na Francosko.

Washington, D. C., 10. julija. — Danes je prišlo prvo poročilo, da je laška misija pod vodstvom princa Udine prišla na Francosko. Iz Amerike je odpotovala 30. junija. Vsi drugi člani komisije so se vrnili v Evropo, ostal je samo Giulio Marconi.

Predsednikov svet na Francoskem.

Paris, Francija, 10. julija. — F. B. Sayre, ki je poročen s hčerjo predsednika Wilsona in ki bo stopil v bolniško službo, je danes prišel v neko francosko pristanišče.

Objekta na Francoskem.

Paris, Francija, 10. julija. — Francosko ministrstvo deluje na to, da se zniža cena obleke, da jo mogoče kupiti tudi revnejši sloji. Po tem načrtu naj bi se stara obleka predelala. Vlada bo tudi pobirala stara obuvanja, katere bodo predelali tako, da bodo iz večjih izdelovali manjše čevlje. Nosiči se morajo takoj odločiti, da ni umno več za nove čevlje.

Vpoklicanje k vojakom.

Cela narodna milica Združenih držav bo na razpolago za aktivno vojno službo v Franciji do 5. avgusta.

Tako glasi proklamacija predsednika Wilsona, ki jo je razposlala guvernerjem posameznih držav. S proklamacijo se odreja mobilizacija v zvezno službo treh kontingentov ali krdel. Prvo je poklicano, vstevši milico države New York za dan 15. julija; drugo na dan 25. julija in tretje na dan 5. avgusta.

V proklamaciji izjavlja predsednik, da se bo sprejelo v zvezno službo vse častnike narodnih državnih milic, vstevši tudi polkovnike, ter se jim priznalo sedanji čin. Nadalje se določa v proklamaciji potrebne osebne izpremembe glede mest brigadirjev in generalnih majorjev.

Splošno znana stvar je, da niso vsi brigadni generali sedanjih narodnih milic sposobni voditi resnične brigade na bojnem polju. Nekateri pa so. Oni, ki so bili imenovani generalom zgolj iz političnih ozirov ter niso še služili v aktivni armadi, se bo najbrže izbrislalo iz liste.

Predsednik bo najbrže izbral iz posameznih državnih organizacij častnike, kateri bodo nato povišani v brigadne generale, soglasno z njih zaslugami.

Število narodnih milic v polnem bojnem stanju bo znašalo nekako 400.000 mož. Sedaj primanjkuje milicam nekako 105.000, da se izpolni gori navedeno število. Dan 5. avgusta se je določilo, da se lahko sprejme vse milicne organizacije istočasno v zvezno službo.

Dosedaj je izbranih štirinast velikih taborišč, kjer se bo urilo nove organizacije. Sedem se jih nahaja v južno-iztočnem departmentu, pet v južnem in dva v zapadnem departmentu. Nadaljnje dve se bosta nahajali v južno-vzhodnem departmentu.

Vsak, ki se je registriral dne 5. junija se mora sam poboriti za sledeče:

1. Poizvedite številko okraja za oproščenje, v katerem živite.
2. Poizvedite, kje se nahaja glavni stan komisije za oproščenje za okraj, v katerem živite.
3. Poizvedite, če vam je dala lokalna komisija novo številko. V slučaju, da se je to zgodilo, poizvedite, katera številka je to.
4. Poizvedite, kdaj bo štetje končano, če se to še ni zgodilo, ter poizvedite svojo lastno številko v čimkrajšem času.
5. Poizvedite, kakorhitro se bo vršilo štetje v Washingtonu, če je bila vaša številka izrečena.
6. Poizvedite, kje se morate javiti v slučaju, da je bila vaša številka izrečena ne glede na to, če ste dobili po pošti o tem obvestilo ali ne.
7. Predstavite se osebno na določeni dan pri krajevni komisiji in sicer ne glede na to, da ste telesno sposobni ali ne.
8. Če nameravate zahtevati oproščenje, pripravite vse potrebno za to pravočasno, kajti vašo zahtevo je treba vpisati pri krajevni komisiji tekom sedmih dni potem, ko ste bili vpoklicani.

Zapomnite si pa predvsem, da je vse to vaša lastna zadeva.

Vi niste na noben način izvezti, brez ozira na to, kdo ali kaj ste, dokler vas niso preizkusili.

Ne more se vas oprostiti ali izvezti, dokler niste zahtevali odproščenja ali odpusta.

Ne bodo vas izvezli ali odpustili avtomatično, zato ker ste poročeni ali radi vaše službe.

Lahko dobiti nasenkrat poziv da odidete v vojsbalno taborišče; lahko se tudi zgodi, da vas smatrajo za deserterja, razen če ste zadostili vsem postavnim dolžnostem, tlikojo čim se tega krehanje.

Kitajska.

Monarhistična armada v nevarnosti. — Republikanske čete za petami. — Čang-Hsun se ne bo mogel umakniti.

Peking, Kitajska, 10. julija. — Zapadna armada pod poveljstvom generala Cao-Kuna, ki je vojaški guverner province Či-li, je nekaj milj oddaljen od glavnega mesta, medtem ko so čete generala Čuan-Či Kveina nekaj milj južnozhodno od mesta. Čete iz Kalgama, mesta v provinci Či-li, morejo vsak čas generalu Čang-Hsunu odrezati pot proti severozapadu. Pričakujejo se vroči boji.

Nek republikanski zrakoplovec je zopet metel bombe na cesarjevo palačo v Peking. Prišla so tuja ojačenja.

Dasiravno se je poročalo o vročih bojih pri Lang-Fangu in so republikanci trdili, da je bilo ubitih 500 monarhistov, mnogo pa da jih je bilo ranjenih, vendar pravijo nepristranski opazovalci, da je padlo na vsaki strani deset mož. Na Čang-Hsuna se je razpisala nagrada 100 tisoč dolarjev, bodisi da ga dobe živega, ali mrtvega.

Liang Či Čao, prvi svetovalec Tuan Či Juja, republikanskega voditelja, je izjavil, da ni mogoče skleniti kompromisa s Čang-Hsunom, kajti republikanci so odločno na tem stališču, da ga strmoljavijo.

Tuan Čin Jui se je proti nekeemu časnikarskemu poročevalcu izrazil zelo optimistično. Rekel je, da se bo monarhistično gibanje zrušilo v prihodnjih 24 urah. Prejel je od Feng Kuo Šanga brzojavko, v kateri mu naznanja, da je prevzel provizorično predsedništvo. Vse se že pogajanja za predajo Čang-Hsunovih čet.

V katerem kraju v Peking se Čang-Hsun nahaja, se ne ve. Cesarja je prisilil, da je prevzel osebno poveljstvo.

Prišel je vlak z monarhističnimi ranjenci, ki so pravili, da se monarhisti vedno umikajo.

Republikanski zrakoplovci so bombardirali Feng Tai; ubite so bile štiri osebe.

Večje boje pričakujejo pri Jun Ting, kamor se je večina monarhistične armade umaknila.

London, Anglija, 10. julija. — General Čang-Hsun, ki je mislil zopet postaviti kitajsko monarhijo pod žezlom Mandžu, je odložil vse svoje časti ter je oddal vse za dve v Peking generalu Vangu, ki je prijatelj Tuan Či Juja. Poselna poročila iz Pekinga in Tientsina pravijo, da so boji med republikanci in monarhisti popolnoma prenehali in da so republikanci obkolili Peking.

Zasedli so železniško postajo v Peking in vlaki zopet vozijo med Tien-Tsinom in glavnim mestom.

Karol se naslanja na Slovence.

Curih, Švica, 10. julija. — Zaradi ruske zmage v Galiciji, katero avstrijske vlada priznava, cesar Karol, kakor se poroča z Dunaja, zopet poskuša spraviti Slovence.

Iz Prage prihaja vest, da se bo postavilo novo ministrstvo, kjer bodo zastopani Čehi, Poljaki in Jugoslovani.

Čang Hsun v pasti.

Peking, Kitajska, 10. julija. — Monarhistične čete so se po porazu pri Fengtai umaknile v glavno mesto. Republikanska armada se nahaja pred mestom in je odrezala vsak izhod iz mesta.

General Čang-Hsun je najprej peljal svojo armado v nebeški tempel, pozneje pa v mesto. Policijski komisar in poveljnik žandarmerije sta sporočila Čang-Hsunu, da mora zapustiti mesto, ali pa ga napade policija in žandarmerija.

London, Anglija, 10. julija. — Iz severne Kitajske poročajo, da se je dokazalo, da je nemška vlada podkupila Čang-Hsuna. Azo bi kitajska monarhija zopet uspela, bi se zopet obnovile diplomatske zveze med Kitajsko in Nemčijo.

Ruski napad.

BRILJANTNA RUSKA OFENZIVA. — GENERAL H. L. SCOTT, ŠEF AMERIŠKEGA ŠTABA, JE BIL PRIČA RUSKE OFENZIVE. — SCOTT PRESENEČEN. — NA TISOČE AVSTRIJCEV SE JE PROSTOVOLJNO VDALO.

Petrograd, 9. julija. — "Ruska armada je šla v boj. Navdušenje med četami je povsod veliko. Prodiranje, ki se je tako briljantno pričelo, kaže, da se bo uspešno nadaljevalo."

Tako se je o zadnji ruski ofenzivi izrazil šef ameriškega generalnega štaba, general Hugh L. Scott, ki se sedaj nahaja v Rusiji.

Prvo rusko napredovanje je general Scott od blizu opazoval pri Brzezany v Galiciji.

Le malokateri opazovalec, — pripoveduje general Scott, — je imel tako priložnost videti vojaške operacije evropske armade, odkar se je pričela vojna. Ko smo prišli v Tarnopol, se je ruska artilerija že pripravljala dva dni. In prišli smo pravočasno, da smo videli briljantni višek.

Potovali smo iz Tarnopola proti bojni črti v avtomobilih in so nas spremili v zakope. Strahovito bombardiranje je bilo v teku in avstrijske postojanke so izstrelki kar obsipavali.

Najbolj sem se čudil, kako natanko je zadevala ruska artilerija in kak uspeh je imela. Tudi avstrijska artilerija je bila dobra, toda mnogo slabejša od ruske.

Natančno delovanje ruske artilerije je bil za me velik čudež. Vsak mož je bil na svojem mestu in opazil nisem med moštvom niti najmanjšega znamenja nepokorščine ali upornosti.

Vsak častnik in vojak je radovoljno in brez odlašanja storil, kar mu je bilo ukazano. Razpoloženje med moštvom je podpiralo napredovanje.

Prebili smo noč v glavnem stanu šestega kora enajste armade; toda prihodnje jutro smo na vse zgodaj zopet šli v strelne jarke, iz katerih pa smo kmalu zlezli v žitno polje na vrhu hriba, od koder smo videli avstrijske postojanke in smo gledali bitko.

Namah je artilerijsko streljanje prenehalo, dano je bilo znamenje k naskoku in vsa ruska črta se je v popolnem redu pomikala naprej.

Malo sem bil preplašen, ko sem kmalu nato opazil, da tisoči mož zopet lite nazaj. Kmalu pa sem se prepričal, da so to Avstrijci, ki so na vso moč tekli proti ruski črti, skoraj gotovo samo z eno željo, da se podajo kakor hitro mogoče.

Ruske izgube so bile primeroma majhne, kar se je moglo sklepati iz tega, da je bilo zelo malo ambulančnih voz, katere so Rusi poslali na bojišče.

General Scott pravi, da je bilo to vojno razpoloženje samo en primer tega, kar je videl na ostalih ruskih frontah. Vojaki so bili pripravljeni iti v boj, kadarkoli se jim je zapovedalo. Morala v armadi je bila mnogo boljše, kot pa je mislil v Petrogradu.

Proti koncu je rekel general: — Na ta narod moremo računati, da se bo bojeval!

Po kratkem odmoru v Černovicah, glavnem mestu Galicije, je šla Scottova družba v Jassy, ki je zdaj glavno mesto rumunske vlade. Rumunska kraljeva dvojica je priredila Scottu in njegovemu spremstvu pojedino in kralj je v navdušenih besedah izrazil svoje veselje nad tem, ker so Združene države šle v vojno. Kralj je tudi rekel, da bo novi zaveznik kot so Združene države, vtil v rumunsko armado novega poguma.

London, 11. julija. — Reuterjeva brzojavna agentura je dobila iz Petrograda poročilo, da so ruske čete zavzele Halič.

Vojaški strokovnjaki pravijo, da je Halič ključ — glavnega mesta Galicije — Lvova.

Ruske čete izbornu napredujejo. Nemci so zapustili več zelo važnih postojank in se neprestano umikajo.

Potopljena ameriška ladja. Šilne čolne. Podmorski čoln je re-

Ameriška barka "Hildegard" je bila potopljena. Posadka se je re-

Ladja je bila na potu iz Havre v St. Thomas v Zapadni Indiji, ko naj skrbijo za svoje življenje, ker je podmorski čoln pričel na-njo mora podmorski čoln čakati na nestreljati.

Amerikanci so poskakali v re-

vsak čas priti.

Pošiljatelj denarja.

Kakor že znano, ne sprejemamo nič več denar za izplačila v Avstriji, Ogrski in Nemčiji.

Lahko pa vedno še izposlujemo izplačila vojnim ujetnikom in drugim v Rusiji, Italiji in Franciji, kakor tudi onim ljudem na Primorskem, kateri bivajo v krajih, ki so zasedeni po laški armadi.

Kadar pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pisno vojnega ujetnika ker nam stem pomagata sestaviti pravilni naslov.

TVRDEKA FRANK SAKSEB
23 Cortlandt Street, New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Slovenian Daily.)

Owned and published by the

SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY

(a corporation.)

FRANK SAKNER, President.

LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

En celo leto velja list na Ameriko	Za celo leto na mesto New York \$6.00
In Canada.....	\$8.50
Za pol leta na mesto New York..	3.00
Za pol leta	2.00
Za četrt leta na mesto New York	1.50
Za četrt leta	1.00
Za iznajetstvo na celo leto	6.00

"GLAS NARODA" tiskava vsak dan izvenrednih nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA"

("Voice of the People")

Issued every day except Sundays and Holidays,
Subscription yearly \$3.50.

Advertisement on agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo.
Denar naj se blagoviti pošiljati po — Money Order.Pri sprejemih kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi pošiljajo številke
namani, da hitreje najdemo naslovnik.Dopisom in pošiljankam navedite ta naslov:
"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St.,

Telephone: 2876 Cortlandt.

New York City.

IZJAVA.

—000—

Veliki politični dogodki zadnjih časov, povzročeni od svetovne vojne ali pa z njo v tesni zvezi, so pomaknili med drugimi pravico narodov, da sami odločujejo o svoji usodi, v ospredje. O tej pravici ni moglo biti z etičnega stališča nikdar dvoma; ne more pa dobiti drugega, kakor akademičnega pomena, dokler vladajo po svetu sistemi, ki dajejo dejansko vladam ali celo posameznikom vso premoč nad narodi.

Temeljni teh protijudskih sistemov so se pričeli tekom vojne, zlasti v njeni zadnji periodi majati.

Rusija se je z močnim zamahom otresla carske despocije in s tem ves kulturni svet rešila ene najnevarnejših avtokratičnih sil. S svojo uspešno revolucijo je dobila ruska demokracija neprecenljiv pomen za demokratični razvoj vsega kulturnega sveta.

Druge avtokracije so s padcem carizma izgubile najmočnejšo oporo; pomlajena Rusija se tako krepko reformira v napredni in svobodni smeri, da postaja vzor demokracijam vsega sveta.

S tem pa postaja tudi sila, ki bo imela v nadaljnjem mednarodnem razvoju in zlasti pri sklepanju miru, ki mora zaključiti sedanjo vojno, neprecenljiv vpliv.

Nova Rusija je vsemu svetu naznanila svoje mirovne pogoje, ki odklanjajo vse aneksije, vse vojne odškodnine, povdarjajo pa pravico vsakega naroda, da sam odločuje o svoji usodi.

Klic ruske demokracije je že našel odmev.

Predsednik Zed. držav pravi v noti, v kateri naznaja Rusiji vojne cilje Amerike, da ne sme noben narod biti prisiljen, da bi živel pod vlado, katere sam ne mara.

Angleška vlada izjavlja, da je pripravljena revidirati pogodbe, ki so bile sklenjene med zavezniki pred rusko revolucijo. O teh pogodbah je znano, da so razpolagale z deželami in narodi brez obzira na njih voljo, in izjava angleške vlade kaže, da si krčijo načela ruske demokracije pot med zavezniki.

Kadar dobiva pravica avtonomnega odločevanja narodov stvarno podlago in konkretno obliko, je pa dolžnost vsakega naroda, da pride sam s sabo na jasno o svojih ciljih in se pripravi, da predloži svoje zahteve tam, kjer se bo o njih odločevalo.

Ta dolžnost zadene tudi Slovence, zlasti pa v Ameriki živeče, ker imajo možnost, da govore o svoji usodi in o svojih namenih svobodno, kakor ne morejo v svoji domovini.

Z ozirom na to smatramo za svojo nalogo, da izrečemo jasno vpričo svojih rojakov, vpričo tistih, ki podpirajo enakopravnost vseh narodov in vpričo vse javnosti, — kaj smatramo za narodni cilj Slovencev.

To dolžnost čutimo tembolj, ker spoznavamo, da je pravična rešitev množestvih narodnih problemov eden izmed važnih pogojev za trajnost bodočega miru in ker je bilo zlasti nerešeno jugoslovansko vprašanje med najodličnejšimi povodi sedanje vojne. Rešitev tega vprašanja je torej logično potrebna, da se ponovi v še strasnejših oblikah sedanja svetovna katastrofa.

Slovenski narod, živeč na Kranjskem, Primorskem, Spodnjem Štajerskem in Koroškem v manjših odlomkih na Ogrskem in Benečaskem, je etnološki del jugoslovancev, katerim je prištevati še Hrvate, Srbe in Bolgare.

Vprašanje, če so Jugoslavi en narod ali štirje narodi, je znanstveno in se ne more politično rešiti. Dejstvo pa je to: —

Jugoslavi so po krvi in jeziku tako sorodni, kakor enoten narod, ki se deli po narečjih; vendar pa je zgodovinska usoda določila posameznim delom ločen razvoj, iz katerega se je porodila tudi specifična plemenska zavest vsakega dela. Dočim ni med Jugoslavi večje jezikovne razlike, kakor med nemškimi, italijanskimi in mnogimi drugimi dialekti, ima vendar vsak del svojo literaturo, svoje posebne kulturne barve, šege in tradicije.

Vpoštevanje dejstva smatramo za edino uspešno rešitev slovenskega in sploh jugoslovanskega vprašanja v politični združitvi vseh jugoslovanskih delov, ki pa prepušča avtonomijo vsakemu delu v vseh rečeh, katere niso po svoji naravi vsem skupne.

Realizacija te ideje je mogoča v politični obliki **JUGOSLOVANSKE FEDERATIVNE REPUBLIKE**, ki jo s tem označujemo za svoj cilj.

Zedinjenje Jugoslovancev se ne more uspešno izvršiti v nobeni sedaj obstoječih držav, ker so si njih interesi preveč nasprotni in ker ne bi bilo tako "zedinjenje" v bistvu nič drugega kakor aneksija.

Problem se mora rešiti le z ustanovitvijo popolnoma nove tvorbe, v katero vstopijo vsi deli po svoji svobodni volji.

Jasno je, da ne more biti taka nova tvorba nič drugega kakor **DEMOKRATIČNA REPUBLIKA**. Ustvarjenje nove monarhije v času, ko se rušijo stare, bi spravilo Jugoslavo v smešno-zalostno nasprotje z duhom časa, z zmagujočo svetovno demokracijo in z njih lastnimi potrebami.

Razum federativne organizacije, katere zavaruje vsakemu delu toliko samostojnosti, da se mu ne bo treba bati nobenega centralističnega zatiranja ali pritiska drugih delov in ki prepušča bodoče tesnejše združenje naravnemu svobodnemu razvoju, zahtevamo v jugoslovanski republiki vse garancije ustavnega demokratičnega življenja, zlasti:

1. — Splošno, enako, tajno in proporcionalno volilno pravico brez obzira na spol za vse politične in administrativne zastope;
2. — Narodni referendum in iniciativo;
3. — Odgovornost vseh javnih funkcionarjev;
4. — Javno izvrševanje zunanje politike;
5. — Popolno enakopravnost vseh državljanov;
6. — Popolno svobodo besede in tiska;
7. — Popolno svobodo pouka in vesti;
8. — Neutrlnost vseh oblasti v razrednih bojih.

Izjavljamo, da smo pripravljeni za tako rešitev jugoslovanskega vprašanja delati po svojih najboljših močeh in pozivamo vse Slovence v Ameriki, ki se strinjajo z našimi načeli, da nas podpirajo pri tem delu, ki služi našemu narodu in mirnemu kulturnemu napredku vsega sveta.

V ta namen organizujemo vse naše časopise, ki je voljo vzprejeti in podpirati naš program, organizujemo vse naše podporne, politične in kulturne organizacije za skupno delo, in sicer po sledečem načinu:

1. — Vsaka centralizirana organizacija voli po svoje dva zastopnika; vsako samostojno podporno, politično in kulturno društvo ter vsak slovenski list pa po enega zastopnika. Ti bodo potem skupno tvorili osrednji odbor, kateri se konstituira med seboj, vredni sredstva in delovanje in vse, kar je potrebno.

2. — Organizacije in slovenski listi izven Chicaga, imenujejo svoje zastopnike.

To izjavo in program so soglasno sprejeli podpisani dne 29. junija 1917. v Chicagu, Ill.

John Verderbar, Frank Krže, Ivan Molek, Zavrtnik Jože st., Ethin Kristan, Louis F. Truger, Martin V. Konda, Fr. Petrich, Albin H. Skubic, Rudolf Skala, John Pokelšek, Josip Blish, Filip Godina in Frank Šava.

FRANK KRŽE, zač. predsed. L. F. TRUGER, zač. taj.

2711 So. Millard Ave., 2759 So. Avers Ave.

Chicago, Ill.

—000—

V petek je bil priobčen v našem listu članek "Jugoslovonom", ki se na naravnost presenetljiv način v vseh izjavah strinja z "Izjavo", ki smo je dobili iz Chicaga, in katero prinašamo zgoraj.

Cilj, ki je izražen v "Izjavi", je bil že pred pričetkom celega jugoslovanskega gibanja v Ameriki, cilj — "Glas Naroda". Mi smo vedno pisali in navduševali iju-di v tem smislu.

Akcijsko, započeto v Chicagi, bomo z veseljem in radevolje podpirali po svojih najboljših močeh.

Čitatelje pozivamo, naj pazno prečitajo "Izjavo" ter prično z agitacijo, da se predlagano organizacijo v resnici udeležijo v najkrajšem času.

a Uredništvo "Glas Naroda".

—000—

Dopisi.

Canonsburg, Pa.

Dela se tukaj še precej dobro in zaslužek tudi ni prešlab. Draginja je pa velika, kot povsod drugod. Imamo mnogo premogov in različnih tovarn, med njimi so tudi take, ki so majhne organizacije in to so Standard Tin Plate Co. in Steel & Iron Works.

Naj omenim še krassen dan 4. julija. Omenjenega dne je imelo društvo sv. Jeronima štev. 153 KSKJ blagoslovljenje društvene zastave. Solnce se je zgodaj zjutraj prikazalo na jasnem nebu in nam oznanjevalo lep dan, dasi so nasprotniki prosili točo.

Ob 7. uri zjutraj so se zbrali člani društva sv. Jeronima v dvorani društva Postojnska Jama, potem je prikorakala godba in za godbo pa društvo sv. Janeza Krst. št. 75 JSKJ korporativno z zastavo. Res, presenečeni smo bili, ko smo videli korakati od Bečeve hiše proti nam nad 200 otrok, vsi belo oblečeni ter z zastavo Rdečega križa in s podobno predsednika Wilsona. Ob desetih smo odkorakali vsi skupaj na postajo; tam smo sprejeli slovaško društvo sv. Ignacija štev. 380 in iz Pittsburgha nam je vlak pripeljal govornika sobrata Antona Grdina, drugega glavnega podpredsednika KSKJ. Potem smo korakali v cerkev, kjer je Rev. Saharški blagoslovil zastavo. Iz cerkve nazaj smo korakali po Pike St. na

Alexander in potem nazaj v dvorano.

Ob treh se je začel govor. Brat tajnik je predstavil navzoče in se zahvalil za obilno vdeležbo, kakor je predstavil govornika Ant. Grdina iz Clevelanda, Ohio. Brat Grdina je povedal pomen Jednote in več drugih važnih stvari. Na vsako besedo, ki je prišla iz njegovih ust, so sledili burji aplavzi, tako da se je velika dvorana tresla. Potem je govoril predsednik slovaškega društva, kakor tudi naš predsednik ter sestra Beve. Vsi trije so rešili svojo nalogo.

V imenu društva sv. Jeronima se zahvaljujem gori imenovanim društvom, ko so se vdeležila naše slavnosti. Ob enaki priliki se bo tudi naše društvo rado vdeležilo. Zahvaljujem se botri in botru Alojziji in Franku Verhove za velik dar, zahvaljujem se tudi ostalim rojakom in članom društva "Postojnska Jama" za obilno vdeležbo.

Vsem tistim pa, ki so nasprotovali slavnosti ter govorili, da ne bo nič, jim povem, da se je Jeronimova blagajna dne 4. julija pomnožila za dvesto dolarjev.

Z rojstnim pozdravom Frank Kirm.

St. Marie's, Idaho.

Znanstvena potovanja po Avstraliji.

Neumorni raziskovalec v nepoznatih odsekih Avstralije je bil v zadnjih letih kapitan White, ki si je nadel nalogo, da preišče še popolnoma nepoznane dele severozapadne južne Avstralije. Sedaj je izdal poročilo glede štirinajste svojih ekspedicijskih, na katerih ekspedicijskih ga je vedno spremljala njegova žena. Potovanja se je izvršila leta 1914 ter je uporabljal White veliko število kamel. Ekspedicijska je šla z železnico do Odnodatta in nato ob reki Alberga navzgor do mesta, kjer izginja ta reka v pesku. Nadaljni cilj potovanja so bile Everard gore, kjer se je nabralo veliko raznovrstnega materiala. Nato je šla pot naprej proti visokemu Musgrave gorovju, kjer so potniki zelo trpeli vsled vročine in žeje. Posebno pozornost se je posvečalo živalim in ekspedicijska je imela zaznamovati uspeh, da se je našlo ptica kot se ga je ujelo že leta 1871, a izgubilo, ne da bi se pozneje posrečilo zaslediti kak drugi eksplanar. Na nekem mestu, v bližini vrelca, je bil White priča žalostnega prizora. Neki lep Dingoo, avstralski pes, je požrl kos zastrupljenega mesa, katerega se je postavilo za številne divje pse, ter je vsled tega poginil. Truplo psa je bilo seveda takoj plen številnih jastrebov, ki pa so tudi drug za drugim poginili, ker so žrli zastrupljeno meso.

Raziskovalec je prišel v to gorovje z velikimi nadami in pričakovanji, ker so bile živali in rastline tega dela Avstralije popolnoma neznane in ker se je razven tega še zapazilo sledove človeških stopinj. Vreme je bilo mrazlo in voda v nehruljih je pomohla zamrznila. Razkritje novih vrst živali in rastlin je sledilo korak za korakom. Posebno bogat je bil plen glede ptic, med katerimi se je našlo tudi vrsto papige z modro točko na zadnjici. Nadalje se je našlo čudno vrsto golobov z velikim grebenom ter majhne ptice, slične našim palčkom.

Kmalu so naleteli raziskovalci tudi na človeške sledove, posebej v velikih votlinah, kjer so bile stene popisane s čudnimi znamenji, vrezanimi v skalo. Pri povratku z Everard gorovja se je kmalu opazilo tudi sveže človeške sledove in kmalu je bilo tudi čuti kliče, na katere so domačini v ekspedicijski po možnosti odgovarjali. Končno se je prikazalo kak ducat ljudi, oboroženih s kopji. Nisili so tudi precej velike posode z živili. Na sebi niso imeli niti najmanjšega kosa obleke in prsa so imeli namazana z rdečo barvo. Bili so povečini mladi ljudje; več dni so sledili ekspedicijski ter nudili s tem priliko za opazovanje njih življenja in navad. Pripadajo pa na nekemu dosedaj popolnoma nepoznatemu plemenu ter je razkritje teh ljudi tem važnejše, ker izumira domače prebivalstvo Avstralije z veliko naglieo. Tudi ženske tega plemena hodijo popolnoma nage. Prav posebno veliko ljubezen kažejo do svojih otrok ter so bile zelo vesele, ko so tuji posvečali otrokom precej pozornosti. Prav posebna slika pa se je nudila potnikom, ko je eden domačinov naenkrat splezal z ročnostjo opice na neko gumijevno drevo, da išče tam bele ličinke nekega znanega metulja. Ljudje vedo namreč natančno, če so te živali doma, to je, če so skrivale v luknjah, katere so si izrtale v skorjo drevesa. S postreženim kosom mesa se jih nato izvleče iz luknenj ter tvorijo za domačine pravi užitek.

Preračunal sem, da oni pridelek brez posebne nesreče bo plačal 20 tisoč dolarjev to leto. Ono zemljo bi lahko kupil pred osmimi leti za \$1400. Omenjam, da je rž ves pod vodo, voda se dobi iz zemlje po sesalkah. Da se bralec ne bo temu čudil, naj povem to: rž sam je vreden vsaj \$12,000, ker se ga pridela ponavadi po 85 do 120 bušljev na akro. Gotovo oni svet, po 7 dolarjev ponujajo, je bil tedaj v gozdu, a čiščenje ni stalo čez 12 dolarjev na akro.

Gotovo vse stane denar, toda urediti se mora, kar pa ni moja krivda, niti dežele. Mlake so šle za vedno od tukaj po dobri kanalizaciji in v najkrajšem času bodo polja, česar človek daleč videti more.

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Edisto

VI nepotrebuje kopelj, če se vam noge pote.

Nikomur v hiši ni potrebno vedeti, da imate neprijetno bolezen.

Rabite vsako jutro **PE-DISIN**.

In vaše noge ne bodo nikdar utrjene, potne, mehurjaste, ne boste imeli kurjih oces ali odrastkov.

Rabite **PEDISIN** IN NIČ DRUGEGA.

Velika družinska škatlja zadostuje več mesecev, le \$1.00.

Crown Pharmacy

2812 E. 79th Street, E. Cleveland, Ohio.

Kmetijstvo v Missouri.

Piše F. Gram, Naylor, Mo.

Leto je minilo, ne da bi se le enkrat v javnosti čulo o Slovenceh v Missouri. Širša javnost je gotovo mnenja, da je vse zaspalo mirno v Gospodu in to brez vsel žegnava sv. Blaža.

A ravno narobe: naselbina živi in se lahko trdi, da izvrstno uspeva. Zabavljaja se ne čuje več, kajti ljudje, kateri so pričakovali koruzo, buče, zelje in krompir na hrastju, so šli in ostali so le oni, kateri so v resnici za kmetije. Prepričan sem, da se niti eden ne kesa, da živi v Missouri.

Letina je dosedaj čez vse dobra, pšenica in oves sta bogato obrodila in prve se mlati na akru vsaj toliko bušljev, kakor kjerkoli povprečno v Ameriki na dobri zemlji; 30 bušljev na akro ni nič posebnega. Trave in detelje smo popravili kakor kjerkoli, kjer zemlja stane 3—Skat več akro. Fižola in krompirja je pridelal vsako veliko, kdorkoli ga je sadil. Sadje je čez normalno, lahko se reče preveč, ker tako nobeden ne peči nanj. Grozdje je dobesedno prepolno. Pavola, koruza, sladkorni trs, peanuts, buče vseh vrst, vse kaže najbolje.

Dežela se je silno predrugačila v devetih letih mojega bivanja. Pretekli teden sem se peljal v okrogu na 75 milj z avtomobilom po najboljših cestah; na obe strani kmetije, da jaz ne želim boljših. Na isti zemlji, kjer pred devetimi leti nisem mogel na konju skozi vsled gozda in deloma mlak, sem videl zdaj več kmetijskih tako različenih pridelki, da bi jih zastopniškal po širnem svetu, in to vsi pridelki v vsej popolnosti. Ne daleč od tukaj sem našel kmetijo, obsegajočo 200 akrov, vse čisto; na tej zemlji raste sledeče: 80 akrov riža, 30 akrov koruze, 20 pšenice, 15 ovsa, v obeh lepa detelja, 15 pavole, 5 sladkornega trsa, 20 timothy, 2 fižola, 2 navadnega in 1 sladkega krompirja, 1/2 akra zelja, 5 akrov dinj in melon. Isto lep sadni vrt, poln breskev, jabolk, sliv in težko obloženega grozolja. Pšenico in oves so poželi, trava je v košnji in vse drugo v najlepšem stanju.

Preračunal sem, da oni pridelek brez posebne nesreče bo plačal 20 tisoč dolarjev to leto. Ono zemljo bi lahko kupil pred osmimi leti za \$1400. Omenjam, da je rž ves pod vodo, voda se dobi iz zemlje po sesalkah. Da se bralec ne bo temu čudil, naj povem to: rž sam je vreden vsaj \$12,000, ker se ga pridela ponavadi po 85 do 120 bušljev na akro. Gotovo oni svet, po 7 dolarjev ponujajo, je bil tedaj v gozdu, a čiščenje ni stalo čez 12 dolarjev na akro.

Gotovo vse stane denar, toda urediti se mora, kar pa ni moja krivda, niti dežele. Mlake so šle za vedno od tukaj po dobri kanalizaciji in v najkrajšem času bodo polja, česar človek daleč videti more.

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspeval, kjer stoji

Našel sem kmetijo, samo devet milj od našega gnezda, na kateri je 800 akrov fine pšenice. Pred petimi leti je ta zemlja bila mlake, gošča in gozd. Nikakor ni moj namen z dopisi koga sem vabil, a Slovence, kadar se misli kje naseliti, idi na jug in nikoli na sever, kajti edin prijatelj kmeta je gorkota, ker brez nje ne more rasti. Izbijsi iz glave, da bo uspe

Črne zastave Ogrske.

— Jutri bodo vihrale črne zastave, — je objavil tajnik. — Cesar umira. —

Pogledal sem skozi okno palače, v kateri je živel grof Štefan Tisza, ogrski ministrski predsednik, ven na cesto, kjer je padel dež, kjer se je valila umazana Donava in naprej na parlament na drugi strani reke. Bilo je preteklo par minut, predno je zopet govoril z nami ter nas obvestil, da je neki pribočnik, mudec se ob bolniški postelji cesarja, ravno kar telefoniral grofu Tiszi, da je vsak trenutek pričakovati smrti Franca Jožefa.

Bil sem v tem času v Budimpešti, na poti v glavni stan generala Falkenhayna v Rumunski, ter se ogledal v uradih ministrskega predsednika Tisze in na njegovem privatnem domu. Inozemski poročevalci naj bi odpotovali ob devetih zvečer v Hermannstadt s posebnim vlakom nadvojvode Jožefa. Ko pa smo dospeli na postajo, se nas je obvestilo, da je bil nadvojvoda poklecan na Dunaj in da se bo naš voz priklopilo vojaškemu vlakom, ki bo odšel krog polnoči v Arad.

Ko sem se drugo jutro ozrl skozi okno voza, sem videl vihrati črne zastave s cerkva in vseh privatnih poslopij.

Cesar Franc Jožef je bil mrtev. Napravljene v pestre narodne noše, so se poslavljale kmetice od vojakov, katere se je nalagalo na naš vlak. Ko se je pričel slednji počasi ponikati s postaje, sem se ozrl nazaj na ihteče ženske v njih pestrih oblekah. Črne zastave, žilost kmetie in njih raznobarne obleke, — vse to je tvorilo strašen kontrast.

Celi dan smo se vozili skozi mesta in vasi, zavite v žalno obleko. Zdelo se je človeku, da se je razširila po deželi črna kuga. Zgodaj prihodnjega dne, v Hermannstadt, smo opazovali kmete, nekatere v črnih oblekah, ko so prihajali od maše v katedrali. Na zidovih javnih poslopij pa so bila mabim obvestila, ostanjajoča smrt Franca Jožefa.

— Kralj je mrtev. Naj živi kralj! — se je glasil napis teh lepakov. Podpisani je bil grof Štefan Tisza, ki je pozival vsakega ogrskega državljanca, naj podpira novega monarha prav tako lojalno kot je podpiral starega.

Skozi trideset dni je obžaloval narod smrt kralja. Zadnji tedni pa niso bili tako slovesni in tihi kot prvi dnevi žalosti. Ko je umrl Franc Jožef, ni bilo nobene opozicije proti mladeni naslednici, pač pa je bilo čuti glaslove proti Tiszi, "diktatorju".

Potem, ko sem se mudil tri tedne na rumunskih bojiščih, sem se vrnil v Hermannstadt in Budimpešto ter našel ta mesta polna političnih govoric. Ena povest, katero je opozicija razširila z velikim uspehom, je skušala dokazati, kako avtoriteto je imel ministrski predsednik nad pokojnim kraljem. Govorilo se je, da je vprašal sveti Peter, ko je prišel stari cesar pred nebeska vrata: — Kaj je storilo vaše veličanstvo, da zasluži vstop tukaj?

Iznenen in tresen se, je stari cesar nekaj časa razmišljal ter nato odvrnil: — Ne vem. Vprašajte grofa Tiszo.

V Budimpešti se je situacija takoj izpremenila. Opozicija, katero so vodili trije demokratični grofi, grof Julij Andrássy, grof Albert Apponyi in grof Mihael Karolyi, je pričela dvigati glavo. Vsi trije so bili člani poslanske zbornice, katero je kontroliral Tisza s svojo železno voljo. Izjavili so svojo lojalnost napram bodočemu kralju Karolu. V popolnoma umirjenih izrazih pa so pričeli napadati moža, kojega moč je bila večja kot ona zamrlega monarha.

Cesar Karol je moral biti kronan v Budimpešti, predno je mogel zasedeti ogrski kraljevi prestol. Opozicija pa je javno naznačila, da ne bo podpirala grofa Tisze ter mu dala čast posaditi na glavo novega kralja krono sv. Stefana. Debatte v poslanski zbornici glede tega vprašanja so bile najbolj burne v celi vojni. Tisza pa je kontroliral magnatsko zbornico in imel večino v poslanski in opozicija je zopet doživela poraz. Grof Tisza je bila določen, da na želju ceromonijam in priliki kronanja.

Ogrski liberalci so se bali, da so

doživeli svoj politični Waterloo, dokler nista dospela v Budimpešto novi kralj in kraljica. Prvi politični voditelj, katerega je pozval kralj na posvetovanje, je bil grof Andrássy. To dejstvo je povzročilo velikansko veselje v radikalnem časopisju in grof Tisza je pričel zreti na steni demokracije ono slovito roko.

Novi kralj pa je imel izbirati med dvema zlema: pridružiti se je moral grofu Tiszi ter ostati pro-ogrski, ali pa postati vazal nemškega cesarja Viljema ter se podvržati Prusiji. Dvojna monarhija je bila preveč razdeljena, da bi bil v stani zasledovati neodvisno politiko. V srečo pa je bil demokrat in skušal doseči kompromis. Naprosil je grofa Tiszo, naj ostane na mestu ogrskega ministrskega predsednika, dočim je on prevzel kontrolo zadev na Dunaju, pod vodstvom Berlina.

Skozi petnajst let je bil grof Tisza sila za prestolom Avstro-Ogrske. Ko se je pričela vojna, je imel vsak visoki dostojanstvenik na Dunaju ali v Budimpešti za hvaliti svoje imenovanje temu "železnemu možu". Ultimatum na naslov Srbije, po umoru prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Sarajevu, je bil pisan na povelje grofa Tisze. Tisza je hotel kaznovati Srbijo, akciji prašičje-rejci slednje dežele so uspešno kaili vojo ogrskim farmerjem.

Pomožni tajnik zunanje urada na Dunaju, grof Ivan Forgach, je bil avstro-ogrski poslanik v Beogradu. Ker je bil infamni prijatelj Tisze, se mu je dalo naročiti, naj napiše ultimatum, katerega je grof Berchtold, zunanji minister, podpisal na zahtevo Tisze. Berchtold pa ni simpatiziral s politiko Tisze, odstopil ter odšel na bojišče kot navaden častnik. Njegovina naslednikom je bil imenovan baron Burian, prijatelj Tisze. Neomajni stališče Tisze napram Srbiji je delalo nemogoče za Avstro-Ogrsko, da bi se doseglo kak kompromis, in pričela se je velika svetovna vojna. Tisza ni bil le diktator dvojne monarhije, temveč tudi povzročitelj te vojne. Grof Berchtold je odšel na fronto, kjer se je sestel s tedanjim nadvojvodo Karlom Francem Jožefom, sedanjim cesarjem.

Pred nekoliko več kot enim letom je nameraval avstrijski generalni štab veliko ofenzivo proti Italiji in nadvojvoda Karol je dobil poveljstvo nad dotičnimi armadami. Načrte se je izvršilo na pripravljanje grofa Tisze in starega cesarja, ki sta oba želela pobiti Italijo ter doseči s tem velik moralen uspeh. To ofenzivo pa sta započela proti nasvetu nemškega generalnega štaba. V juniju 1916 pa se je moralo ustaviti vse tozadevne operacije proti Italiji ter koncentrirati vse sile na ruski fronti, kjer je pričel prodirati general Brusilov.

Bukovina in velik del Volhinije je sta bila izgubljena in z njima vred veliko stotisočev vojakov, ki so padli v rusko jeitništvo. Neki češki armadni zbor je prešel k sovražniku in vojaška situacija je postala izvanredno resna. Morita avstrijskih armad je bila popolnoma omajana in Hindenburg, poveljnik iztočnih nemških sil, je moral poslati svoje rezerve v Volhinijo, da ustavi prodiranje Rusov. V avgustu je imela Nemčija skoro vse svoje rezerve v Volhiniji in ustavilo se je prodiranje generala Brusilova.

Po tej bitki ni bilo nobene samostojne in uspešne avstro-ogrskarne. General Brusilov je uničil njih moralo. Hindenburg, katerega je nemški cesar pozval, naj prevzame vodstvo nemškega generalnega štaba, je sprejel mesto pod pogojem, da bo imel popolno kontrolo nad armadami Avstro-Ogrske, Bolgarije in Turčije. Grof Tisza in Ogri so temu seveda nasprotovali. Ker pa niso imeli na razpolago ničesar drugega kot pobite armade, so se morali udati. Tako je Brusilova ataka uničila dvojno monarhijo, a dala Nemčiji to, kar si je želela, — namreč popolno kontrolo in avtoriteto nad armadami Franca Jožefa.

To je bil smrtni udarec za starega cesarja. Splošno se je poročalo v diplomatskih krogih na Dunaju, da je stari cesar, ko se ga je obvestilo, da se nahaja Avstro-Ogrska na robu vojne, pripomnil: — Bog me ohvaruj Prusiji!

Ofenziva generala Brusilova je bila pruska zmaga.

Ko je napovedala Rumunska vojno, je korakala nemška armada skozi Avstrijo in Ogrsko. Poveljnik armad, ki so vdrle v Rumunsko, so bili Nemci. Operacijske načrte se je izgotovilo v Nemčiji. Železniška služba in hrana pa sta bili avstrijski. Na fronti so se borili nemški vojaki, dočim so opravljali avstro-ogrski ročna dela za bojno črto. Avstro-ogrski armada je bila le senca prejšnjega.

To je bila vojaška situacija, pred katero je stal mladi Karol, ko je zasedel avstro-ogrski prestol. Par tednov pred smrtjo starega cesarja se je poklicalo dediča z italjanske fronte na Dunaj, naj prevzame del odgovornosti. Grof Tisza, ki je spoznal, da je njegova moč odvisna od kontrole, katero je izvajal nad mladim cesarjem, je skušal imenovati začasne varuhe nad dedičem prestola. Karol pa si je je izbral grofa Berchtolda svojim političnim svetovalecem in slednji je napolnil ušesa Karola s svojim zaničevanjem in sovraštvom Ogrske do diktatorja, namreč Tisze. Karol si je nato na Dunaju in v Pragi izvolil svojim svetovalecem nasprotnike grofa Tisze.

Po slavnostih v Budimpešti sta se mladi cesar in cesarica vrnila na Dunaj in imenovan je bil nov kabinet. Mladi cesar je padel v konservativno zanjko ter imenoval Vesemeeva svojim prvim svetovalecem. Stalno pa je bil obdan od mož, ki so sovražili Tiszo. Železni grof, ki se je bal, da se ga bo izključilo z dunajskega dvora, se je vrnil na Ogrsko ter iskal prijateljstva in pomoči Ogrov. Na Dunaju je izigral svojo ulogo, a še vedno je bil vladar Ogrske. Dogodki tekom prvih petih mesecev tega leta, predno se ga je prisililo na resignacijo, pa kažejo, da je vladal Ogrski kot kak stari fevdalni grof iz srednjega veka v časih svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti.

Središče viharja se je z veliko brzino pomaknilo proti Dunaju. Cesar Karol se je nahajal sredi velikanskega političnega hrupa. Imel je opravka s tolikimi deti kot je jezikov, v katerih so potiskani avstrijski bankovci. Veljavna na vsakem bankovcu je označena v enajstih jezikih! Ker je spoznal, da ima opravka s tolikimi narodnostmi, se je oprijel stari Franc Jožef Ogrov kot svojih ljubljencev, ker jih je smatral za najbolj združene in sposobne. Vse ostale je zanemarjal ali jih naravnost proklinjal.

Cesar Karol pa tega ni mogel storiti. Bil je nov mož in pridobil si je moral novih prijateljev. S svojim prestolom je podedoval vse sovražnikov kot katerikoli drugi vladar modernih časov. Ker je bil mlad in ambiciozen, je skušal zasledovati drugačno politiko. Njegovo prvo povelje svojim ministrom je bilo, naj se oglašajo pri njem ob vsakem času v navadni obleki. Franc Jožef je bil v tem oziru zelo natančen ter se je moral vsak predstaviti v dvorški obleki ter z vseni križci in svetinjami na prsih.

Ta reforma je zelo presenetila številne imperijaliste, a novi cesar se ni ustavil pri tem. Govoril je s svojimi ministri po telefonu. To je bilo majbolj presenetljivo! Telefon se je zdaj dunajski aristokraciji tako vulgaren, tako plebejski!

Avstro-Ogrska je monarhija, ki sestoji iz osnih narodov, petindvajset strank ter sedemnajst kronovin in dežel. Nikjer na svetu ni večje konglomeracije narodov. Dr. Sylvester, predsednik avstrijske poslanske zbornice, je pisal dne 22. januarja 1917 v berlinski "Vossische Zeitung", da so trije veliki notranji problemi, ki se stavlajo novemu cesarju v rešitev in en zunanji problem. Prvi je razmerje Avstrije do Ogrske, drugi zadeva Galicije in tretji češki spor. Zunanja zadeva pa je razmerje proti Nemčiji.

Te naloge čakajo mladega avstrijskega cesarja in ogrskega kralja, o katerem se je pred junijem 1914 komaj domnevalo, da bo kdaj cesar. Seveda se ga ni pozdravilo od strani vojne večine. Intriga, korupcija in sovraštvo se je spajalo z vsakim problemom. Skozi več mesecev so napenjali Nemci vse sile, da bi dobili v svoje roke kontrolo države.

ter jo integrall iz rok grofa Tisze. Bili so neuspešni.

Dunajske kavarne in hoteli so bili polni bogatih plemenitašev, ki so bili podkupili avstrijski generalni štab ter se izognili s tem vojaški službi. Izdelovalci vojnega materiala so delali na podlagi svojih kontraktov milijone in milijone. V času, ko sem bil na Dunaju, mi je neki avstrijski diplomat povedal, da je v mestu štiri-sto novih milijonarjev. Trgovci s starinami in dragulji so izjavili, da ni njih trgovina še nikdar tako uspevala. Neki ameriški diplomat je šel v Karlove Vane (Karlsbad), da kupi nekaj čipk ter našel, da so cene trikrat višje kot pred vojno. Trgovci mu je pojasnil, da je povpraševanje po finem blagu tako veliko, da se lahko izteži vsako poljubno ceno.

Dobava živil je bila v velikem neredu in oni, ki je imel denar, je lahko kupil vse. Trpeli so le revozi. Hrana je postajala v Avstriji zelo redka stvar, a Ogrska, kot poljedelska država, je imela vsega v izobilici.

Ta zmešnjava ni ugajala organiziranim in uspešnim Nemcem. Kakorhitro je bil pokopan Franc Jožef, je Nemčija potem Nemške Narodne Zveze za reorganizacijo Avstrije stavila v decembra naslednje štiri zahteve:

1. Tesnejša zveza med dvojno monarhijo in Nemčijo. To se pjasnuje kot vojno potrebo.
2. Ekonomska zveza srednje Evrope. Podlaga tega naj bi bila carinska zveza, kot obstaja že sedaj med posameznimi nemškimi državami.

3. Tesnejša zveza Avstrije in Ogrske. Izjavljalo se je, da ti dve državi že ločita svojo zunanjo politiko in armade. Da pa se izvede to zvezo, je treba združiti trgovske in poljedelske zadeve.
4. Galicijo naj se prizna kot poseben narod, ali jo pa zveže s Poljsko.

To je bila ena izmed točk, kateri je stari cesar nasprotoval do konca. V berlinskih političnih krogih se je izjavljalo, da Nemčija ni mogla dočeti meja bodoče neodvisne kraljevine Poljske radi opozicije Avstro-Ogrske, ki noče dati iz rok Galicije. Franc Jožef je baje rekel, ko se ga je vprašalo za tozadevno dovoljenje: — Kaj! Ti Prusi hočejo vzeti še en biser iz moje krone?!

Nadaljna zahteva Nemčije je bila uvedba nemškega uradnega jezika po celi Avstro-Ogrski. Proti temu pa se je pojavilo v Ogrski toliko opozicije, da se je oficijelno opustilo to točko.

Vsem tem zahtevam so se protivili Ogri in cesar Karol se je nahajal med dvema stoloma, Berlinom in Budimpešto.

Prišel je svojo vladno s tem, da si je izbral za ministre avstrijske Nemce. To pa je dovedlo do več kabinetnih kriz, vsevsi umor grofa Stürckgha od strani radikalca Adlerja, ker je baje Stürckgh nasprotoval sklicanju državnega zbora. Končno je bil pozvan Clam-Martinie iz Prage, da prevzame vladno.

Ko se je sporočilo v Berlin, da je imenoval cesar Karol češkega plemenitaša, ministrskim predsednikom, je vzbudilo precejšnjo nevoljo, kajti mislilo se je, da skače mladi vladar preko ognje. Razburjenost pa se je hitro polegla, ko je Wilhelm Kestranek, ravnatelj praške železno-industrijske korporacije, sporočil v Nemčijo, da je Clam-Martinie pro-nemškega mišljenja in da se mu lahko zaupa, da bo nadaljeval z delom Bismarcka, ki ga je slednji zaposlil po avstrijsko-pruski vojni leta 1866.

Dočim so se vršili na Dunaju taki politični boji, je imel grof Tisza v Budimpešti sitnosti z opozicijo. Cesar Karol je sprejel začasno politiko, da dovoli Ogrom rešitev njih lastnih zadev. Tisza sta sovražila Andrássy in Apponyi. Ljubili pa so ga bogati veleposestniki, pridelovalci vina in farmerji. Oni so delali denar ter podpirali Tiszo. Tisza je dajal njih sinovom in sorodnikom vladne službe, ali pa jim preskrbel varna mesta na fronti, za bojno črto. Ogrska je postala tako bogata, da mi je decembra posestniki največjega hotela v Hermannstadt izjavili, da nočejo kmetje pri obedu več piti kave ali mleka. Zahtevalo namreč najboljša vina.

Tekom vojne sem več kot enkrat potoval preko Ogrske. V zadnjem decembru sem bil v Budimpešti, kjer sem našel vse hotele prenapolnjene. Železničarji so mi pripovedovali, da se kmetje nočejo več voziti v tretjem razredu in da povpraševanje po se-

dežih prvega razreda še nikdar ni bilo tako veliko. Kupilo se je lahko vsake vrste hrano in tudi predmete luksusa, kot naprimer francoske bombone in parfume. Švicarski sir je bilo dobiti v vsaki najmanjši prodajalni. Mese je bilo v izobilici. To je bilo zelo čudno stanje zadev, vspriči položaja glede živil v Nemčiji. Paunki so bili polni goveje živine, prašičev in gosi. Polja so bila vsa obdelana in vse je kazalo, da Ogrska uspeva.

Invazija Rumunske (je odprla Nemcem oči glede možnosti Ogrske. Nemški generalni štab je moral poslati svoje čete skozi Budimpešto, Hermannstadt in Kronstadt. Ko so šli ti častniki in vojaški skozi to bogato ozemlje, so se naenkrat spomnili mirnih časov. Niso pa mogli razumeti, kako je mogla imeti Ogrska, ki je vendar zaveznica Nemčije, vsega v izobilici, dočim so bili Nemci napol sestrudani.

* * *

Tudi Avstriji so bili ljubosumni in zavistni. Dočim so jedli Madžari beli kruh, so jedli Avstriji in Nemci vojni kruh. Tudi Ogri so imeli krušne karte, a jih kaj malo uporabljali. Nemci in Avstriji so se združili ter izvedli za-dosten pritisk na grofa Tiszo, da prepove peko belega kruha. Ogri pa so imeli išenjene moke v izobilici ter pričeli peči kruh druge oblike, ga imenovali pogačo ter podvojili ceno.

Skozi celo vojno je izvažala Ogrska le preostanek svojih živil. Načelo grofa Tisze je bilo: — Ogrska prva, Avstrija druga in drobne naj dobi Nemčija. Vprašal sem enega Tiszovih tajnikov, zakaj je na Ogrskem toliko hrane.

— V Nemčiji — je odgovoril — imajo organizacijo, a nikahil živil; tukaj pa imamo živila in nobene organizacije!

Preteklega januarja, ko je vladalo v Berlinu in na Dunaju veliko pomankanje živil, je sklical nemški minister za notranje zadeve konferenco, na katero je povabil Tiszo, Clam-Martinie in še druge. To je bilo v treh letih drugo potovanje v Berlin. Po celem vednu pogajanj se je izrazil neki avstrijski diplomat na sledeči način:

— Ti prokleti Ogri nočejo dati ničesar!

To je bila metoda Tisze. Sovražila ga je Nemčija radi njegove sebičnosti ter politike, da zavaruje najprvo Ogrsko. Sovražili so ga tudi Avstriji, ker je prej kontroliral dvojno monarhijo. Železni mož v Budimpešti pa je sklenil, da ne da Prusom ničesar. Ko je skušal nemški generalni štab dobiti v svoje roke kontrolo nad železniškim sistemom Avstro-Ogrske, je Tisza nasprotoval. Rekel jim je, da lahko store z avstrijskimi črtami kar hočejo, da pa bo Ogrska sama obratovala svoje železnice. Nato je prišla ofenziva na Rumunskem in čete ter artilerijo se je prevažalo po ogrskih železnicah. Vlaki pa so se zakasnili po cele dni.

General Ludendorff, nemška transportna avtoriteta, je bil ves iz sebe in istotako je bil tudi cesar Karol. Ker pa ni hotel dati Tisza železnice iz rok, se ga je smatralo preveč svojeglavim, da bi bil še nadalje zaveznik in Nemčija je pričela z aktivno kampanjo proti njemu. Grof Julij Andrássy, ki je bil v zelo ozkem stiku z Berlinom in Monakom, je bil odbran od Bethmann-Hollweg, da postane naslednik Tisze. Na Ogri pa se je izvajalo vse mogoče pritisk, da se strmoglavijo železnice grofa.

Poskusilo se je vsako metodo, znano evropskim politikom. Tedaj pa sta spravila Andrássy in Apponyi na površje vprašanje volilne reforme. Zahtevala sta bolj reprezentativno vladno. Ogri so ljubitelji prostosti ter krik po demokraciji je bil zelo popularen. Kritiziralo se je tudi politiko Tisze proti Ameriki. Dolžilo se ga je, da ni zadosti odločno protestiral proti nemški vojni s pod-morskimi čolni, kajti Ogri niso bili za Nemčijo v tem pogledu. Preveč je Ogrov, ki imajo sorodnike v Združenih državah. Ameriški konzulat v Budimpešti je cenil, da se je pred vojno poslalo vsako leto iz Združenih držav na Ogrsko celih 40 milijonov dolarjev v gotovini.

V času krize radi vojne s pod-morskimi čolni sem imel pogovor z grofom Andrássyem in ogrski poslanski zbornici. Nahajala sva se v opozicijski dvorani; člani so hodili semtertja in zabavljali se

Edward P. Costigan, član novega tarifnega odbora.

Tiszo. Njih odločni voditelj pa je bil Andrássy. Sovražil je Tiszo tako, da bi nikdar ne izpregovoril z njim besedice ali celo jedel v isti dvorani kot on. Izogibal se je klubov, kamor je zahajal Tisza. Kritiziral ga je javno in privatno. Govoril sem v času, ko se je obravnalo splošno vprašanje miru. Prekinil me je ter rekel: — Nikdar ne morete imeti miru, dokler bo oni človek v uradu.

* * *

Nekaj časa pozneje pa se je glasil v poročilu z Dunaja, da je cesar Karol naprosil grofa Andrássyja, naj stopi na mesto Tisze. Splošna zahteva po volilnih reformah ter opozicija Ogrov proti vojni z Združenimi državami sta bila dva faktorja, ki sta največ pripomogla k temu preobratu. S tem pa nikakor še ni rečeno, da se hoče Ogrska obrniti od centralnih zaveznikov. Resnično je ravno nasprotno. Pod grofom Andrássyem bo Ogrska še veliko bolj na uslugo Berlinu kot je bila prej. Andrássy je namreč za to, da se dobavlja Nemčiji živila iz Ogrske ter hoče celo prepustiti Ludendorffu kontrolo nad ogrskimi železnicami. Dal bo Nemčiji na razpolago vse, kar bo zahteval Hindenburg. Grof Tisza pa je medtem oznanil, da bo vodil opozicijo, in Tisza je zelo prebrisani politik.

Skoro nemogoče je prerokovati vnaprej, kaka bo bodoča usoda Avstro-Ogrske. Gotovo pa je, da bo žrtvoval cesar Karol Nemčiji vse: avstrijsko armado, mornarico in zunanjo politiko. S padcem Tisze je prevzela Nemčija tudi kontrolo avstro-ogrskih železnic in dobavo živil ter v slučaju zmage Nemčije bo Avstro-Ogrska sklepni člen med Nemčijo in Carigradom ter sedanja zveza bo tvorila temelj za ustanovitev velike države Centralne Evrope.

* * *

Tekom preteklega leta se poja-

vilo na Ogrskem močno demokracijsko gibanje, ki je povzročalo v Budimpešti bojazen, da bo postalo tako močno, da bo sklenila Ogrska separaten mir z Rusijo in zavezniki. Andrássy, Apponyi in Karoly nočejo strgati vezi z Nemčijo, a so pripravljeni dati Rusiji vsako koncesijo. Apponyi je nekdo v Berlinu izjavil, da bi dal Rusiji Dardanele, če bi se prej odpravilo carja. V današnjih dneh pa družji centralno Evropo deviza: — Skupni zmagamo, razdeljeni pademo!

Črne zastave Ogrske so bile pomembno znamenje. Smrt Franca Jožefa je napovedovala padec grofa Tisze in propad neodvisnosti Avstro-Ogrske. Črne zastave so se umaknile nemškemu praporu in črneni pruskemu orlu.

Polži, ki predejo.

V delu Atlantika, ki se nahaja med Kanarskim otočjem ter Zapadno Indijo in ki je znan pod imenom Sargasso morja, živi šest milijonov dolg polž, ki nosi znatno steno ime Litiopa. Ta polž se rodi sredi morske trave ter ima zelo kratke in ozke noge. Vseled tega bi bil v nevarnosti, da bi ga odnesla voda, če bi ne imel posebne priprave, ki ga varuje. Kot pajek izpušča namreč iz nog neko lepilno snov, katero izprede v nit, kateri nit mu služi nato v oporo. Če zmanjka na enem prostoru hrane, odtrga polž nit ter splava naprej do druge morske trave.

Razven Litiopie je le malo polžev, ki bi predli na ta način. Tudi pri nas je najti v vodi neko vrsto majhnih polžev, ki zločujejo slično snov, s pomočjo katere se obdrže na vodi in ki jim služi kot opora pri pregibanju.

Gerard izstopil iz diplomatske službe.

Washington, D. C., 9. julija. — Bivši ameriški poslanik v Nemčiji Gerard, je izstopil iz diplomatske službe in bo baje zopet začel izvrševati zagovorniško prakso. — Pred svojim imenovanjem za poslanika je bil sodnik vrhovnega sodišča.

Kje je Nemec?

Slovenska Društva

po vseh Zjedinjenih državah imajo za geslo, da kadar treba naročiti

DOBRE IN POCENI

društvene tiskovine, se vselej obrnejo na slovensko unijsko tiskarno

"Clevelandska Amerika"

Mi izdelujemo vse društvene, trgovske in privatne tiskovine. Naša tiskarna je najbolj moderno opremljena izmed vseh slovenskih tiskarn v Ameriki. Pišite za cene vsake tiskovine nam, predno se obrnete kam drugam. Pri nas dobite lepše, cenejše in boljše tiskovine.

CLEVELANDSKA AMERIKA

PRVA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

6119 ST. CLAIR AVE. CLEVELAND, O.

Zapadna Slovanska Zveza

USTANOVLJENA
5. JULIJA 1908INKORPORIRANA
27. OKTOBRA 1908

WESTERN SLAVONIC ASSOCIATION

Glavni sedež: Denver, Colorado.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: JOSEPH PRIJATEL, 5232 Wash. Street, Denver, Colorado.
Podpredsednik: ANTON VODISEK, 424 Park Street, Pueblo, Colorado.
I. tajnik: FRANK SKRABEC, R. F. D., Box 17, Stock Yard Station, Denver, Colorado.
II. tajnik obema zapisnikar: J. CANJAR, 4422 Grant St., Denver, Colo.
Blagajnik: JOE VIDETICH, 4485 Logan Street, Denver, Colo.
Zaupnik: JOHN PREDOVICH, 4537 Washington St., Denver, Colo.

NADZORNI ODBOR:

1. nadzornik: JOHN GERM, 316 Palm Street, Pueblo, Colorado.
2. nadzornik: FRANK HENIGSMAN, 1230 Berwind Ave., Pueblo, Colo.
3. nadzornik: MIHALJ KAPSCH, 508 N. Spruce, Colo. Springs.

POROTNI ODBOR:

1. porotnik: PETER MEDOŠ, Route 8, Box 166, Pittsburgh, Kansas.
2. porotnik: FRANK HOČEVAR, 514 West Chestnut St., Leadville, Colo.
3. porotnik: JOHN JAKŠA, Box 272, Louisville, Colorado.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. F. SNEDEC, 817 E. B. St., Pueblo, Colo.

URADNO GLASILO:

GLAS NARODA, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Vse denarne nakaznice in vse uradne stvari se pošiljajo na gl. tajnika, pritožbe na predsednika gl. nadzornega odbora, prepirne zadeve pa na predsednika glavnega porotnega odbora.

Bistvo narkoze.

Pred desetimi leti je neki učejak dokazal, da ima cela vrsta uspavajočih narkotičnih sredstev, kloroform, eter, alkohol in drugi skupno lastnost, da jih je v mastnih oljih lažje raztopiti kot pa v vodi. Dokazalo se je nadalje, da je narkotični učinek takih snovi tem večji, čim lažje se tope te vrstine v oljih. Ker pa ima vsaka živa stanica masti slične substance v sebi, je bila s tem razkritjem pokazana pot, katero gre uspavajoče sredstvo, da more razviti svoj učinek v stanici: udre namreč v masčobo stanice ter jo loči od njih. Posebno zanimivo je dejstvo, da so ravno stanice živčnega sistema, ki najprvo podležejo narkotičnemu uplivu — in to je ravno smisel narkoze. — To pa se zgodi raditega, ker so ravno živčne stanice bogate na masčobi. Uspavajočemu sredstvu, ki kroži v krvi, nudijo prve priliko, da udre vanje. Ta dejstva veljajo seveda le za imenovana uspavajoča sredstva, ki se topijo v masčobi ter spada mednje tudi cela vrsta uspavajočih sredstev, nahajajočih se v trgovini kot naprimer sulfonal, trional in druga. To pa ne velja glede morfijsa, ki spada v čisto drugo kemično vrsto.

Drugi raziskovalci so vsled tega po pravici zjavili, da nam to zanimivo razkritje še niesar ne pove o načinu, kako izvaja uspavajoče sredstvo svoj učinek v stanici, potem ko je vdrla vanjo.

Strupi, ki imajo uspavajoče učinek, uplivaajo na vse žive stanice. Onemogočujejo namreč delovanje stanic ter zmanjšujejo njih življenjsko silo. Življenje je izraz za izmenjavo snovi, ki se vrši v stanicah, za razpad in zopetno graditev molekul beljakovine. Uspavajoči učinek imenovanih strupov bo obstajal vsled tega v nekem motenju te izmenjave snovi v stanicah. V čem pa obstaja to motenje?

Pri razpadu molekul beljakovine nastanejo razpadni produkti, katere je treba spraviti stran, da se ne kupijo v stanicah ter motijo izmenjavo snovi. Tu pride na pomoč kisik. Svoje namreč stranske produkte pri izmenjavi snovi. Kjer pa manjka kisika, se pojavi motenja v izmenjavi snovi. Stanica je paralizirana ter se zaduši vsled pomanjkanja kisika.

Potom dolge vrste preiskav se je dokazalo, da temelji narkotični učinek na tem, da se zabrani stanici sprejem kisika. Ker pa imajo stanice živčnega sistema izvanredno živahno izmenjavo snovi, je tudi njih potreba kisika večja kot ona drugih telesnih stanic. Sedaj pa nastane le še pranje, če se da združiti to dejstvo z onim, katero smo navedli zgoraj, da je narkotični učinek teh sredstev odvisen od njih večje ali manjše zmoglosti, da se tope v masčobi.

Pri tem je treba upoštevati, da imajo mastna olja tudi zmoglost sprejemati vse velike množine kisika. Olje sprejme štirikrat toliko kisika kot ista množina vode. Vsled tega je vrjetno, da so mastne substance stanice posredovalke sprejema kisika v stanicah. Ravno živčne stanice, kojih potreba kisika je velika, so izvanredno bogate na mastnih substancah.

Ko torej kroži sprejeto uspavajoče sredstvo po krvi, se raztopi v masčobnih substancah stanic. Sedaj more vdreti v stanice veliko manj kisika ali vsaj ne v zadostnih množinah. Čim več se sprejme strupa v stanice, tem več ga popijejo masčobne substance stanic in manj kisika more vdreti v stanice. Pomanjkanje kisika postane večje in narkoza globlja.

Ker se prične takoj v pričetku izločevati sprejete strupe potom ledvic in pljuč, postane polagoma

kri prosta strupa, seveda še se u stavi z dovozom dotičnega strupa. Strup prične polagoma tudi uhajati iz masčobnih substanc stanic ter izgine iz telesa.

Ko nastopi ta štadij, se prebudi človek iz narkoze ali nezvesti, v katero se ga je spravilo s pomočjo tega ali onega uspavalnega sredstva.

Sloviti junaki mornarice
Združ. držav.

MATHEW PERRY.

Bil je drugi Perry, ki je nosil naslov komodorja. Prvi in bolj znan je bil Oliver Hazard Perry, sloviti junak pomorske bitke na Lake Erie.

Matthew Calbraith Perry, mlajši brat komodorja z Lake Erie, ni bil le vojak in borilec, temveč tudi diplomat. Obem tem svojim lastnostim pa se je imel zahvaliti, da se je odlikoval v službi strica Sama na Daljnem Istoku. Tu je nje gova povest.

Njegov oče in brat sta bila oba pomorska častniki. Od svojih otroških let naprej je bil Matthew Perry namenjen za isto karijero. Leta 1809, ko je bil star petnajst let, je stopil v aktivno službo. Tri leta pozneje, ob izbruhu vojne leta 1812, se je prvič odlikoval v boju ter postal obtem poročnik.

Nato pa so prišli časi službe na kopnem, drugega rutinskega dela ter počasnega napredovanja. Leta 1837 je bil imenovan Perry kapitanom, leto pozneje se mu je poverilo poveljstvo "Fultona II.", naše prve bojne ladje s parnim strojem.

Mehiška vojna mu je nudila drugo priliko za aktivno službo. Kot komodor je poveljeval oddelku šestih ladij. S temi ladjami je zavzel mehiško postojanko pri Frontera. S tem je postal gospodar reke in mesta Tabasco ter odrezal Mehiko od Jukatana.

Poveljeval je tudi oddelku ladij, ki so v marcu 1847 razbile s svojimi topovi del obzidja Vera Cruz, skozi katero odprtino so mogle ameriške čete vkrakati v mesto.

Bilo pa je šele po mehiški vojni, ko je izvršil Perry čin, s katerim si je pridobil nesmrtno slavo. Leta 1852 je bil imenovan poveljnikom ekspedicije, katero se je vpriporilo proti Japonski, da se prisili te neznatno in samotarsko deželo k sprejemu pogodbe z Združenimi državami.

Japonska ni bila takrat prijazna proti tujcem. Brigala se je za svoje lastne zadeve ter pričakovala od ostalega sveta, da stori isto. Prav posebno pa se je branila odprete deželo za zunanjo trgovino ter sprejeti zapadno civilizacijo. Hotela je, da se jo pusti pri miru.

V takratnem času so krožile povesti, kako se je na Japonskem na okrutnem način pomorilo posadke vsake ladje, ki je prišla na japonsko obal vsled neugodnega vremena.

Rezanov, ruski diplomat, je skušal ugraditi pot za rusko-japonsko pogodbo. Japonci pa so ga zaprli v železno kletko ter stavili na ogled v glavnem mestu. To pa je bil le eden izmed številnih načinov, kako so se znali Japonci ubraniti v takratnem času tujega upliva.

Perry je priplul s štirimi ladjami in 560 možmi v Urugo zaliv. Takoj je odredil Shogun, sveti cesar, naj moli narod k bogovom za uničenje tujca, ki je vdrl v deželo. — Amerikanci pa niso bili uničeni ter tudi sami niso ničesar uničili. Perry se je zadovoljil s tem, da je pokazal svojo moč. Nato pa je izročil japonskim oblastim pismo predsednika Fillmore, v katerem se je pojasnjevalo vse prednosti take pogodbe. Perry je tudi izročil celo zbirko ameriških iznajdb, naprimer živalne stroje ter modele lokomotivov ter pojasnil Japoncem prednosti teh stvari. Nato pa je odplul proti Kitajski ter rekel, da bo prišel čez par mesecev nazaj po odgovor.

Vrnil se je, a v njegovi odsotnosti so se Japonci pripravili na vojno, a kmalu so izprevideli, da se ne morejo meriti z nasprotnikom. Perry se je namreč vrnil s še večjim brodom, kateremu se Japonci niso mogli ustavljati. Navzočnost ameriških bojnih ladij pa je storila svoje delo.

Po šestih tednih pogajanj je sklenil Perry pogodbo in sicer prvo, kar jih je sklenila Japonska z nami. Med drugim je obljubila Japonska, da bo prijazno postopala s tujimi mornarji, da bo dovolila nalaganje provizije in prenoči v gotovih postojankah, da bo dovolila

la ameriškim ljudem zasidranje v Hakodate in Šimoda in da bo ščitila ameriške državljane.

Ta pogodba je tvorila poročila nove Japonske. Njena pristanišča so se odprla za svetovno trgovino. Ko je prišel Perry domov, se ga je sprejelo kot narodnega junaka, kajti dosegel je, česar niso mogli doseči diplomati drugih narodov.

NAŠI ZASTOPNIKI,

kateri so pooblašeni pobirati naročnino za dnevnik "Glas Naroda". Naročnina za "Glas Naroda" je: za celo leto, \$3.50, za pol leta \$2.00 in za četrt leta, pa \$1.00. Vsak zastopnik izda potrdilo za svoto, katero je prejel in jih rojakom priporočamo.

San Francisco, Cal.: Jakob Lovšin, Denver, Colo.: Louis Andolšek in Frank Skrabec.

Leadville, Colo.: Jerry Jamnik, Pueblo, Colo.: Peter Cullig, John Germ, Frank Janes in A. Kočevar.

Salida, Colo. in okolica: Louis Costello.

Somerset, Colo.: Math. Kernely, Clinton, Ind.: Lambert Bolskar.

Indianapolis, Ind.: Alois Rudman, Aurora, Ill.: Martin Jurkas in Jernej B. Verbič.

Chicago, Ill.: Jos. Bostič, Jos. Blis in Frank Jurjovec.

Depue, Ill. in okolica: A. Mežnarich, Joliet, Ill.: Frank Bambich, Antov Bambich, Frank Laurich, A. Oberst in John Zaletek.

La Salle, Ill.: Matija Komp, Livingston, Ill.: Mih. Cirar.

Nokomis, Ill. in okolica: Math. Galshek.

North Chicago, Ill. in okolica: Anton Kobal in Math. Ogrin.

So. Chicago, Ill.: Frank Černe, Springfield, Ill.: Matija Barborič.

Waukegan, Ill. in okolica: Math. Ogrin in Frank Petkovšek.

Cherokee, Kans.: Frank Režisnik, Columbus, Kans.: Joe Knaefic.

Franklin, Kans.: Frank Leskovec, Frontenac, Kans. in okolica: Rok Firm in Frank Kerne.

Kansas City, Kans.: Geo. Bajuk in Peter Schneller.

Mineral, Kans.: Frank Augustin, Ringo, Kans.: Mike Pendl.

Kitzmiller, Md. in okolica: Frank Vodopivec.

Baltic, Mich.: M. D. Likovich, Calumet, Mich. in okolica: M. F. Kobe, Martin Rade in Pavel Shaltz.

Detroit, Mich.: Jos. Glasich, Manistique, Mich. in okolica: Janu Kotzian.

Chisholm, Minn.: Frank Govže, Jak. Petrich in K. Zgonc.

Ely, Minn. in okolica: Ivan Gouže, Jos. J. Peschel, Anton Poljanec in Louis M. Perušek.

Eveleth, Minn.: Louis Govže in Jurij Kotze.

Gilbert, Minn. in okolica: L. Vesel, Hibbing, Minn.: Ivan Pouše.

Kitzville, Minn. in okolica: Joe Adamich.

McKinley, Minn. in okolica: Fr. Boje New Duluth, Minn.: John Jerina.

Sartell, Minn. in okolica: F. Triller, Virginia, Minn.: Frank Hrovatic.

St. Louis, Mo.: Mike Grabrian.

East Helena, Mont. in okolica: Frank Petrich.

Klein, Mont.: Gregor Zobec, Great Falls, Mont.: Math. Urlich.

Roundup, Mont.: Tomaž Paulin, Dawson, N. Mex.: Mike Krivec.

Gowanda, N. Y.: Karl Sternica, Little Falls, N. Y.: Frank Gregorka in Jernej Per.

Barberton, O. in okolica: Math. Kramar.

Bridgeport, O.: Frank Hočevar, Collinwood, O.: Math. Slapnik in John Malovrh.

Cleveland, O.: Frank Sakser, Jakob Debeve, Chas. Karlinger, J. Marinič, Frank Meh, John Prostor in Jakob Resnik.

Lorain, O. in okolica: Frank Anzel, Louis Balant in J. Kumše.

Niles, O.: Frank Kogovšek, Youngstown, O.: Anton Rikej, Oregon City, Oreg.: M. Justin in I. Misley.

Allegheny, Pa.: M. Klarich, Ambridge, Pa.: Frank Jakše.

Besemer, Pa.: Louis Hribar, Broughton, Pa. in okolica: Anton Ipavec.

Burdine, Pa. in okolica: John Demšar.

Canonsburg, Pa.: John Koklich, Cecil, Pa. in okolica: Mike Kočevar.

Conemaugh, Pa.: Ivan Pajk, Vid Rovanič in Jos. Turk.

Claridge, Pa.: Anton Jerina in Anton Kosogovc.

Dunle, Pa. in okolica: Joseph Sunar, Export, Pa.: Louis Supančič in Fr. Trebšček.

Forest City, Pa.: Mat. Kamin, Frank Leben in K. Zalar.

Farrell, Pa.: Anton Valentincik, Greensburg, Pa. in okolica: Franc Novak.

Hostetter, Pa. in okolica: Frank Jordan.

Johnstown, Pa.: Frank Gabrenja in John Polanc.

Luzerne, Pa. in okolica: Anton Osoinik.

Manor, Pa. in okolica: Fr. Demšar, Moon Run, Pa.: Frank Maček in Fr. Podmilšek.

Pittsburgh, Pa. in okolica: U. R. Jakobich, Z. Jakše, Klarich Mat. I. Magister, I. Podvasnik in Jos. Pogačar.

Reading, Pa. in okolica: Fr. Špehar, South Bethlehem, Penna.: Jernej Koprivšek.

Steelton, Pa.: Anton Hren, Turtle Creek, Pa. in okolica: Franc Chifrer.

Tyre, Pa. in okolica: Alois Tolar, West Newton, Pa.: Josip Jovan.

Willook, Pa.: J. Petermel, Murray, Utah in okolica: J. Kistelic.

Toole, Utah: Anton Pulčić, Black Diamond, Wash.: G. J. Porenta.

Davis, W. Va. in okolica: John Brosich in John Tavželj.

Thomas, W. Va. in okolica: A. Korenčan.

Milwaukee, Wis.: Aug. Collander in Josip Tratnik.

Sheboygan, Wis.: Anton Ilc, Martin Kos, John Stampel in Heronin Svetlic.

West Allis, Wis.: Anton Demšar in Frank Skok.

Rock Springs, Wyo.: Frank Fortunat, A. Justin, Valentin Marcina in Val. Stelich.

FINANČNO POROČILO Z. S. Z. MED DRUŠTVI IN JEDNOTO ZA MESECE JANUAR, FEBRUAR, MARCH IN APRIL 1917.

1.	260.58	296.80	3.00	63.60	0.75	0.75	625.48
2.	391.61	479.50	1.00	106.30	0.25	0.75	979.41
3.	80.80	93.10		19.80	1.76		195.46
4.	299.61	373.10	5.00	79.86	1.25	1.25	760.07
5.	47.26	59.50		12.75			119.51
6.	131.12	154.00	3.00	33.00	0.75	0.75	322.62
7.	128.24	135.80		29.10			293.14
8.	92.93	106.40	8.00	22.80	0.25	0.25	230.63
9.	22.14	25.90		5.55			53.59
10.	72.42	82.60	2.00	20.71	0.75	0.50	178.98
11.	25.93	33.60		7.80			67.33
12.	59.35	65.80		14.10			139.25
13.	84.89	95.90	3.00	18.61	0.50	0.75	203.65
14.	47.26	46.90		10.07	0.25	4.25	108.73
15.	159.71	287.70	11.00	62.25	4.00	2.75	568.41
16.	55.40	70.00	4.00	14.96	1.00	1.00	174.36
17.	49.24	53.20	1.00	11.40	0.50	0.25	118.09
18.	33.04	46.20	1.00	9.63	2.50	0.25	92.62
19.	57.70	65.80	8.00	14.10	2.70	2.00	156.80
20.	131.07	91.00	4.00	19.28	2.25	1.00	249.60
21.	2230.30	2662.80	54.00	575.67	20.46	12.25	5637.73
22.							91.96

Obresti od denarja na bankah za jan., febr., mare in april 1917

Skupaj: \$5729.69

Številke pomenijo: prva številka društva; druga smrtninski sklad; tretja bolniški sklad; četrta rezervni sklad; peta stroškovni in poškodbeni sklad; šesta dohodki za tiskovine; sedma vrhovni zdravnik; osma dohodki za znake; deveta vrnjena bolniška podpora; deseta skupaj.

ŠTIRI MESEČNI IZDATKI Z. S. Z. ZA MESECE JANUAR, FEBRUAR, MARCH IN APRIL 1917.

1.	129.00		50.00	179.00
2.	293.00	500.00	150.00	943.00
3.	72.00			72.00
4.	287.00	700.00		987.00
5.	138.00			138.00
6.	16.00			16.00
7.	350.00			350.00
8.	115.00			115.00
9.	26.00			26.00
10.	118.00			118.00
11.	17.00			17.00
12.	59.00			59.00
13.	25.00			25.00
14.	15.00			15.00
15.	145.00	50.00		195.00
16.	12.00			12.00
17.	24.00			24.00
18.	60.00			60.00
19.	58.00			58.00

Številke pomenijo: prva številka društva; druga izplačano bolniško podpora; tretja izplačano smrtnino; četrta izplačane pošk. in operacije; peta skupaj izplačano.

Razni drugi stroški:

Tiskovine	9.75
Poštnina in express	10.00
Glasiilo Narodni Vestnik	53.32
Stanarina dvorane	26.00
Stroški nadzornikov	40.85
Letna plača glavnih uradnikov	71.00
Štirimesečna plača gl. tajnika	200.00
Colorado State Insurance Dept.	50.00
Vrhovni zdravnik	16.50
Za potrditev javnemu notarju	1.00

Skupaj izdato za jan., febr., mare in april

\$3,888.42

SKUPNI PREČET STROŠKOV IN DOHOTKOV.

Skupni dohodki za januar, februar, mare in april 1917 5,729.69
Skupni stroški za januar, februar, mare in april 1917 3,888.42

Preostanek za januar, februar, mare in april 1917 1,841.27
Preostanek v blagajni dne 31. decembra 1916 16,904.16

Imovina v gotovini dne 1. maja 1917 skupaj

\$18,745.43

Denar je razdeljen na sledečih bankah:
The First National Bank of Denver, Colo. 2123.16
The Colo. National Bank of Denver, Colo. 4815.09
The Denver National Bank of Denver, Colo. 2493.15
The First National Bank of Pueblo, Colo. 2000.00
The German American Trust Co. Denver, Colo. 1721.47
The Minnequa Bank of Pueblo 1577.16

Skupaj na obrestih po 3 in 4% 14,730.03
Denar na čekovnem prometu 4,015.40

Skupaj: 18,745.43

Denar je razdeljen v sledeče sklade:

Smrtninski sklad</

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minn
sedež v ELY, MINN.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: MIHAEL BOVANSEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.

Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.

Glavni tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.

Glavni blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.

Blagajnik N. S.: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSEPH V. GRAHEK, 843 East Ohio Street, Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:

JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.

ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue "M", So. Chicago, Ill.

JOHN VAROGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

GEO. J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

MAT. POGORELC, 7 W. Madison St., Room 605, Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:

JOSEPH PLAUTZ, Jr., 432 - 7th St., Calumet, Mich.

JOHN MOVER, 483 Mesaba Ave., Duluth, Minn.

JOHN RUPNIK, Box 24, S. R. Delmont, Pa.

ZDruževalni odbor:

RUOLF PERDAN, 6024 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio.

FRANK SKRABEC, Stk. Yds. Station RFD. Box 17, Denver, Colo.

FRANK KOČEVAR, Box 386, Gilbert, Minn.

Vsi dopisi, tikajoči se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljave, naj se pošljejo na glavnega tajnika Jednote, vse pri- tožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na osebnih ali neuradnih pisma od strani članov se ne bo- de oziralo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA".

Dr. Strnad.

I.

— Gospod doktor, strašno ste dolgočasni! — Mi li nimate pove- dati ničesar novega? — Da me o- božavate, da sem najdivnejša vi- la ob Vrbskem jezeru, da vas od- makne se eden moj pogled v deveto nebo itd. itd. — Oh, dok- tor, to vem predobro saj sem je- dnake neslanosti čula že nešteto- krat, — in ne samo iz vaših ust! Ali pa res ne veste drugega? — Oh, Bože mili, ta dolg čas!

In zazdehala je glasno ter ste- gnila obe nogi krepko od sebe, da se je zazibala vrvena mreža, v ka- teri je ležala vznak.

Lepa ni bila gospica Marta, a — kakor pravimo — interesan- na. Bled obrazek z ogljenočnimi širokimi obrvi, ki so se nad najo- lim, nekoliko podvihanim noskom skoro zrasle; temne oči, mala usta, — život vitek, majhne noge in ozke roke — tako je bila — Marta.

Včasih je bila igralka — menda v ogrski prestolici, — a sedaj ji ni treba več, dasi je še mlada.

Govorilo se je marsikaj, odkod zajema one velike svote, katere porablja že skoro pol leta, stanjo- joča potratno v najkomfortnejši vi- li poreški. Imenovalo se je ime ne- kega budimpeštanskega bankirja, zatej imelo bogatega poljskega — grofa, — celo neki ameriški žid je bil nazivan Martinim pro- tektorjem.

Gotovega ni vedel nihče; pove- dala ni nikomur ničesar.

Kolikor pomladij šteje njeno življenje, tudi tega ni vedel živ- krst. Morda dvaindvajset, more- biti petindvajset, mogoče celo se- demindvajset; — saj je znano kako umetno in premeteno ume- jo ženske, posebno pa še igralke, prikrivati svojo starost.

Pa to ni nič ne! — Resnica je, da je bila gospica Marta najzanimivša ženska pri- kazen ob slovitim koroškem jeze- ru v letni sezoni. Živahna kot ve- verica, pikantna kot Milonska Venera, pogumna kot Amazonka, a frivolna kot najslabše plačeva- na baletka.

Jahala je vsakega konja, dir- kala za stavo na biciklu, bila pr- va veslalka in plavalica — celo boriti se je baje znala.

Bila je središče ondodnega sport- nega sveta.

Neka menda prirojena elegan- ca in 'chie' v kretanju, v konver- zaciji in toaleti sta ji pridobila splošno občudovanje in sim- patijo.

Marta je smela biti nesramna, rekali so:

— Ona je divnodražestna!

Smela je klepetati, nalik sra- ki, rekali so:

— Ona je zabavna, duhovita!

Marta ume zabavati družbo — kot nobena druga!

Njej je bilo dovoljeno hoditi po sprehajališčih in javnih pro- storih v najnedostatnejšem krilu, — rekali so:

— To je ukus! — Toda gospica Marta se je za- čela dolgočasiti in danes je že uprav neznoša.

Toda, kolikokrat pride človeku neka čudna muha, da mu ne uga- ja nič, da ga ne zanima nič, da se mu zdi vse tako pusto, nesla- no — bedasto!

Danes je odklonila že povabi- lo petorice najblejših husarskih častnikov, ki so ji privedli seboj tudi iskrega angleškega vranca; — zavrnila istotako odločno pre- ljudno povabilo podnačelnika ce- lovškega društva, da bi se udele- žila izleta v St. Vid; — parnik "Loretto" je odpeljal zopet na- zaj lepo število laskavih gostov, katerih ni marala sprejeti, — za- kaj ji pač danes ne prija nje- den obraz!

Stotnik Klop, ki je siloma — vdrl v njen budoar s prekrasnim šopkom, je slišal toliko prekrepi- kih izrazov divje razkačene Mar- te, da je, ne vedoč si sicer poma- gati, padel pred njo na levo ko- leno ter dejal s tresočim glasom:

— Gospica, jaz vas ljubim, obo- žujem vas!

— Nič — ničesar nočem sli- šati! — poznam vas! Vun, takoj vun! — Gospod stotnik, obrnite se in — marš!

— Tristo granat, sam vrag je šilil danes v to dražestno opico! — Popolnoma je pozabila men- da, da mi je še sinoči obljubila poljub! — se je jezil poparjen stotnik. — Izvestno se ji je iz- neveril kak posebno priljubljen čestilec! — Hm, — se je potola- žil in zopet bom njen 'arkadski prince'!

Odšel je v kazino v jezuvitski vojašnici ter z dvema buteljka- ma zadušil slabo voljo.

Marta pa je mej tem ležala v lahni, ohlapni domači haljini na verandji svoje vile v gugalni mre- ži, ki je bila privezana mej dve- ma stebroma. Pušila je cigareto za cigareto, grbančila svoje glad- ko čelo, pretegovala svoje lepe, a tudi močne ude in — zdehala.

— Gospod doktor, ne bila bi ni- ti vas sprejela, če bi bila vedela, da ste tudi vi tak pustež!

— Gospica Marta!

— Se li ni zgodil noben nov škandalček v našem kopališču? — Je li došel kak zanimiv tujec? — Kak parček mladih poročencev? — Nič! — Ah, podite še vi, od- kod ste prišli! Spala bom!

In prekrizala je pod črnilno glavico svoji roki, da sta pala nazaj ohlapna rokava ter sta se pokazala dva polna lakti.

Doktor, vojaški zdravnik Str- nad, ki je dotlej slonel na nizki zof ob verandinem robu ter pu-

šil smodke, sanjavo zroč preko jezera, po katerem so švigale la- djice z raznobojnimi zastavicami, se je ozrl po zadnjih Martinih besedah plašno po njej.

— Domov me podite! — Kako ste kruta! — Saj vendar veste, da me osrečuje že vaša bližina, — ako vidim vsaj rob vašega krila! O, le molčite, spite, a jaz naj o- stanem tukaj! — Naj vas li gug- ljem? — Naj vam zaigram na gitari in zapojem uspavanko!

Nikakega odgovora.

Vrvna mreža se ziblje komaj vidno sem ter tja.

Doktor se dvigne raz zofa in pristopi tiho k mreži.

Tu leži cvetoče žensko bitje v vsem svojem priprostem, a tem dražestnejšem čaru.

Počasi se skloni doktor preko njene glave, da bi pritisnil nanj vroč poljub a v istem hipu se odpro Martine trepalnice in zadene ga osoren pogled.

— Fej! — gospod doktor!

— Marta, Marta, kako vas ljubim!

Zopet se je sklonil, ljubkujoče objel njeno golo ramo ter priti- snil na njo svoje ustnice, in ni jih odmaknil, dokler ni planila pokonec ter mu iztrgala rame.

— Vi ropar — vi okrutnež! — je vikala gladeča z dlanjo bole- če mesto. — Tu glejte, kako stra- šno poljubljam!

Škočila je iz mreže ter mu ka- zala rdeč krog, vidni odtisek — njegovih ustnic. In zopet ga bli- skajočih očij koketno zmerjala:

— Ropar, silovitež!

On pa jo je potisnil poleg sebe na zofa, prijel za obe roki ter ju poljubljaj divje, neutrudno...

— Dosti, dosti! — je vzkriknila končno Marta in smehljaje se mu izvijala iz rok. In ko se ga je rešila, ovila mu je nakrat obe roki okoli vratu, privla ga na svo- je prsi ter mu pritisnila na usta dolg, dolg poljub...

Na to je planila na noge.

— Sedaj pa pojdit, gospod doktor! — To vam bodi v plačilo za vaše prijateljstvo, — ne, za vašo ljubezen!

Strnad je zrl molče v njene o- či in ni se ganil. Bil je bled.

— Takoj pojdit — sicer...

Ponudila mu je svojo ozko ro- kico z dolgimi, rožnatimi prstki.

— Marta, zopet me odpuste- brez nade, da bodele kdaj moja, vsa moja? — Ne obljubite mi, da vas smem jedini ljubiti!

Ustnice so mu bolešno trepe- tale.

Ona pa se mu je zopet pribli- žala ter mu z obema rokama po- božala lici.

— Ti ubože! — je dejala po- milovalno, na to pa pritisnila lice k njegovemu, katerega je ob- krožala lepa polna brada. — Že- liš si ognja, s katerim se do smr- ti opечеš? Ti veliko dete! — Tu- di jaz te ljubim danes, — no, ju- tri mi boš morda že zopern, — saj si ne morem pomagati!

Izpremembra, novost je moj vzor! Soproga, zvesta, jedino tebi uda- na družica skozi vse življenje bi menda ne mogla biti. Ti pa za- služiš takega bitja, katerega si tudi vreden, ti dobri Janko! Po- zabi, izbij si misel na me, saj ti trajne sreče ne morem dati, ker je sama nimam!

Ali si mi pa zato vsejedno do- ber? Da! — No, reci da, pa ro- ko mi daj kot prijatelj svoji pri- jateljici; — tako. — Sedaj pa pojdi, — do svidenja!

— Do svidenja, Marta! —

Večeralo se je.

Na jasnem nebu se je pokazal zadnji krajec meseca, užigale so se zvezde, in hladen veter je pih- ljal preko jezera ter se poigraval z valovi.

Ondi od brega Poreč, kjer se je izprehajala gospoda, se je začel zdaj pa zdaj koketen ženski vesel smeh, važno govorečiji nadutih kavalirjev ter vik in krik otrok, ki so se podili za obročji.

In zopet je popihnil veter od druge strani ter prinesel iz da- lje zvonkljanje govodi, pasoce se na bližnjem hribu, don večerne- ga zvona, zatem par akordov la- ške popovke — in zopet je bilo tiho in mirno, samo vali so šep- tali...

Iz Poreč proti Celovcu je dri- čala po sredini jezera lahka gon- dola; v njej je sedel dr. Strnad.

A te, o cara, amor talora Mi guido furtivo, ardente!

je pela Marta za odhajajočim doktorjem.

(Dalje prihodujič).

Na kraški visoki planoti.

Kdor se ni videl Krasa, si ne mo- re niti zdaleka predstavljati, kaj vse so merali tam izvršiti in pretr- peti branilec v tek dveh let, od- kar je napovedala Italija Avstriji vojno. Na kraški visoki planoti stopa povsod vapnence na dan. — Kjer pa je pokrit s tenko skorjo zemlje, se omejuje rastlinstvo na borne pašnike, skupine iglatih dre- ves ter grmičevje. Le v kotlinah, takozvanih dolinah, je nanesla vo- da skupaj nekaj več zemlje in tam je pridna človeška roka ustvarila majhna polja in vinograde. Ta po- lja leže na dnu dolin, ki imajo po- vprečno globino desetih do 50 me- trov. Tudi sedaj, tik ob bojni fron- ti, se obdeluje tudi najmanjši ko- šček zemlje. Kjer so morali prebi- valci zbežati pred italijanskimi granatami in šrapneli, izvršujejo čete potrebna dela. Pokrajina je rečna na vodi in k temu pride še podnebje, ki nudi vse mogoče ne- prilike. Po zimi piha ledenomrzla, vse prodirajoča burja, nato zopet zapadni veter, dočim pripeka po- leti solnce na skalnato pokrajino. Vročina, ki izžareva nato pomoči iz skalovja, ne pripušta nobenega hlada.

Ko je Italija v maju leta 1915 napovedala vojno, se je vrglo pr- ve čete v to ozemlje ter jim dalo pr- prosto, a vspricho velike premoči sovražnika težko nalogo, da usta- vijo prodiranje Italijanov ter pri- dobe časa. Voditelji so torej skle- nili, da dajo sovražniku v roke čim manj mogoče ozemlja ter za- sedli s svojimi slabimi oddelki za- padni rob visoke planote. Tam so ležale čete skoro brez vsakega var- stva, izpostavljene ognju sovraž- nika.

Edina kritja, ki so bila izprva na razpolago, so bile takozvane ka- menite ograde. Če pa je udarila granata v tako ogrado, je postalo njeno učinkovanje še veliko silnej- še vsled drobecv kamena, ki so leteli na vse strani. Isto prikazen je opaziti še danes, dasiravno se skuša zmanjšati nevarnost s po- močjo vreč, napolnjenih s peskom in drugih pripomočkov, s katerimi se zmanjša učinek granate. Rane, nastale vsled drobecv kamena, so veliko hujske kot pa rane, povzroče- ne po izstrelkih samih, kajti v pr- vem slučaju je meso popolnoma raztrgano in kosti popolnoma zro- bljene. Kljub precej strmim ste- nam pa nudijo doline le nezadost- no varstvo proti naprečnemu o- gnju težkih haubic.

Poleg ogrožanja od strani sovra- žnih izstrelkov, je nastopalo v o- nem času še več drugih neugodnih okoliščin, med katere je pristevali pomanjkanje vode. — Še danes je najti na Krasu veliko število po- stojank, kamor je treba dovažati pitno vodo pod varstvom teme in sicer s pomočjo mul in nosačev. — To se dogaja celo še sedaj, ko je skoro celi Kras preprečen z veli- kim vodovodnim sistemom. Sila časa in tudi obenem odločnost vo- jaških poveljnikov sta v enem letu razpršila nalogo, o kateri se je pre- je razpravljalo skozi desetletja v ne- številnih komisijah.

Pri vodovodnih dobivajo vodne kolone potrebne količine pitne vo- de, katero se dovažata nato v naj- sprednejše postojanke. Kamenita tla onemogočajo namreč polaganje cevi do dotičnih mest. Prvi kon- centrirani ožnji nasprotnika bi u- ničil vse tozadevne naprave in v najbolj kritičnih trenutkih bi bile čete brez vsake pitne vode.

Na neki železniški postaji sem videl dolg vlak, obstoječ iz samih kotlov, na katerih se je nahajal napis: — Le za pitno vodo. — Ta- ko je vse preskarbijeon, pla ne- zmanjka pitne vode niti v sluča- ju, če bi se razstrelilo glavni vodov- d.

Ostri in neprestani boji prve- ga poletja pa so prinesli s seboj še nadaljni nedostatek. Ta je bil na- rovnost neznošen smrad, prihaja- jočih od velikih števila nepoko- panih mrtveev, ki so obležali na mestih po vsakem odbitem napadu od strani Italijanov. O kakem po- kopavanju na mestu ni moglo biti nobenega govora, ker se ni moglo kopati grobov v skale ter je ita- lijanski ožnji oviral odstranjenje mrtveev.

Tako so ležale avstrijske čete skozi mesece na golem kamenu, v žgoči solnčni vročini, tik poleg na- pol segnitih mrtveev, brez krepčila in takorekoč brez varstva pred težkim ognjem sovražne artilerije. Kljub temu ja so te čete odbile na- val za navalom, naskok za nasko- kom. Vse to je bilo pač najtežje med težkim, kar so morale izvršiti čete v tej vojni in umevno je vsled tega, da je bilo opaziti med voja- ki veliko število obolenih na umu,

kajti živci niso mogli še nadalje prenašati tako velikanskega pr- tiska.

Glavna odporna sila avstrijskih postojank pa ne leži tak- zelo v strelskih zakopih, kajti tudi te je mogoče zavrti z napadalno artil- erijo, dasiravno je naravna odpor- na sila proti razdejanju v skalo- vitem terenu večja kot pa v navad- nem terenu. Na mesto podkopov, ki so običajni na zapadni in iztoč- ni fronti, stopajo na Krasu dupli- ne in špilje, med katere je šteti tudi umetno razstreljene jame, v katerih najde zavetja moštvo, ki se ne nahaja naravnost v prvi vr- sti. To kaverne ali špilje so tako- rekoč nerazrušljive, in celo v slu- čaju, da je en vhod zasut, je še vedno na razpolago drugi, po ka- terem more priti posadka in svoje obrambne postojanke. Večkrat so te špilje zvezane med seboj potom podzemskih hodnikov, ki so varni pred še tako močnim koncentra- nim ognjem sovražne artilerije.

Kras ima samo eno prednost in to so njegove narvne dupline, v katere je mogoče spraviti na tiso- če ljudi. To so jame, ki nudijo var- no zavetišče rezervam in katere se je skrbno izdelalo, opremilo s pohištvo, stopnjicami, izhodi in ventilacijskimi napravami. Čudo- viča prikazen je, da bivanje v teh podzemskih duplinah prav nič ne škodi zdravstvenemu stanju čet.

Nasprotno pa se je na popolnoma neoporečen način ugotovilo, da se v enakomerni temperaturi, ki vla- da v teh jamah, zmanjša število bolnikov ter dvigne tek nastanje- nih čet.

Na sličan način kot naravne ja- me in dupline, se uporablja tudi v bližini postojank nahajajoče se ž- lezniške predore, kjer se nastanja čete in ki služijo tudi kot skladiš- ča za vsake vrste provizije. Po- veljnik nekega armadnega zbora, mi je izjavil, da ima sedaj v svo- jem okolišju popolnoma varnih pro- storov za 42.000 ljudi, vsled česar niso zavarovane le sedaj tam na- hajajoče se čete, temveč tudi oja- čenje, ki dospojo na lice mesta v kaki bitki do časa, dokler ne po- sežejo v boj. Te rezervne čete so po- polnoma varne pred ognjem ita- lijanske artilerije.

Posebno skrb je treba povečati razsvetljavi teh podzemskih stanovališč, skladišč in predorov. Acetilen in petrolej porabljata preveč zraka ter ne tvorita na go- tovih krajih zaželjivega materia- la za razsvetljevanje.

N mesto teh dveh je stopila na številnih mestih električna luč. Za proizvodnjo električne sile potreb- ni stroji so sami vridani na mestih, ki so popolnoma varni pred ognjem sovražnika in sicer posamič pri raznih obrambnih skupinah. Na ta način ni treba povesti zelo občut- ljivih vodilnih žic preko prostega terena. Ti stroji proizvajajo tudi motorno silo za vrtnalne stroje, ki so neprestano na delu pri nadalj- njem izpopolnjevanju postojank.

Nahajajočih se v masivnem skalo- vju. Skoro vse počasno in zamu- deno ročno vrtnanje lukenj se je nadomestilo z vrtnanjem s pomočjo strojev in elektrike ter dosegljo s tem veliko pospešenje utrjevalnih del na fronti.

Prav do zadnjih soških bitk je bilo število avstrijskih baterij na tem odseku bojne fronte izvanred- no majhno. Ko se mi je na zaupen način navedlo število teh baterij, sem bil naravnost presenečen, da je bilo s tako majhnimi sredstvi sploh mogoče tako dolgo ustav- ljati se naskokih italijanskih čet, katere naskoke je podpirala in u- vedla italijanska artilerija, ki pre- kaša avstrijsko glede števila za tri ali štirikrat.

Sedaj pa je postala stvar v tem pogledu drugačna in dasiravno o- govarja avstrijska artilerija na o- genj italijanskih baterij le slabo in v presledkih, ni tega pripisovati malemu številu avstrijskih bate- rij, nahajajočih se sedaj na tem odseku in tudi ne pomanjkanju municije, temveč pametni in pre- misljeni rezervi, s katero se vrže to odločilno bojno sredstvo v ak- veijo šele v trenutku, ko zahteva to splošni bojni položaj.

Dober izgovor.

Neki tujec, ki se je mudil v Švi- ci, je našel v cestnem jarku leže- čega, pijanega vojaka. Rekel mu je torej: — Ali se ne stramuješ le- žati v takem stanju v cestnem jar- ku? —

Na to je prišel glas iz jarka: — To ni nič. — Švica nima nobe- ne stoječe armade.

— Mi imamo dosti sovražnikov, a ne preveč, — se je bahal Hinden- burg. — Nemški diplomatičji se lahko napa, da jih utvrija še več, ki jih krajec še ravno boje.

ROJAKI NAROČUJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJ- VEČJI SLOVENSKEI DRUŠTVO V ZDružENIH DRŽAVAH.

Slovensko samostojno bolniško podporno društvo za Greater New York in okolico

edino postavno priznana slovensko društvo v Greater New Yorku, oborojuje vsako četrto soboto zvečer v mesecu v "BEETHOVEN HALL", 210 istočna 5. ulica blizu 3. Ave. v New Yorku in se prične točno ob 8. uri zvečer.

ODBOR:

Predsednik: ALOJZIJ SKRABAR, 424 E. 9th St., New York City, N. Y.

Podpredsednik: ALFRED JUDEŽ, 63 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.

Tajnik: JOSIP POGAČNIK, 56 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.

Zapisknik: JOHN GERJOVIČ, 328 Bond St., Brooklyn, N. Y.

Blagajnik: ANTON KOSIRNIK, 340 E. 6th St., New York, N. Y.

NADZORNI ODBOR:

LUDWIG BENEDIK, 2302 Catalpa Ave., Brooklyn, N. Y.

VINKO ZEVIK, 193 Knickerbocker Ave., Brooklyn, N. Y.

JOSIP ŠVAL, 216 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.

DRUŠTVENI ZDRAVNIK:

Dr. HENRY U. ROBINSON, 301 E. 10th St., med Ave. A in B, New York, N. Y.

Mehiko potrebuje denarja.

Mexico City, 10. julija. — Pred- sednik Carranza je poslal zborni- ci poslanico, v kateri jo prosi, da bi mu dovolila, da sme iskati 50 milijonov pezoov posojila za popra- vo cest in železnice.

To je že tretje posojilo, katero zahteva Carranza. Prvo je znaša- lo 150 milijonov pezoov, katere svota je bila namenjena za vsta- novitev državne banke. Drugo po- sojilo pa je znašalo 110 milijonov pezoov za vladne izdatke.

Odkod bo vlada dobila posojilo in kake garancije bo mogla dati, o tem poročila molče. Slišalo pa se je, da Mehiko lahko dobi pri ameriških bankah do pol milijarde pezoov posojila. Katere so te ban- ke, ni znano.

Srbski častniki obsojeni na smrt.

Pariz, Francija, 9. julija. — Ne- ka brzokavka iz Soluna poroča, da je obsojenih na smrt sedem srbskih častnikov, ki so snovali zaroto, ka- ko bi umorili srbskega prestolona- slednika Aleksandra. Zarotniki so pripadali tajni zvezi, ki je znana pod imenom: "Zveza smrti".

Potopljen ameriški parnik.

London, Anglija, 9. julija. — Ameriški parnik "Massapaqua", 3193 ton, je v soboto potopil nek- remški podmorski čoln. Posadka se je rešila na majhen otok Sein, bli- zu francoskega obrežja, 28 milj. ju- gozpadno od Bresta.

Ni prepozno!

SLOVENSKO

podp. društvo

svete Barbare

ZA ZEDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE.

Sedež: FOREST CITY, PA.

Incorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pennsylvania.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: F. S. TAUCHER, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.
Podpredsednik: JAKOB DOLENC, box 181, Broughton, Pa.
Tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, box 647, Forest City, Pa.
Pomoćni tajnik: AVUGUST GOSTIŠA, box 310, Forest City, Pa.
Blagajnik: JOSIP MARINCIC, 5805 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomoćni blagajnik: ANT. HOČEVAR, RFD. No. 2, box 11½, Bridgeport, Ohio.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadz. odbora: JOSIP PETERNEL, box 95, Wilk, Pa.
1. nadzornik: JERNI J. HAFNER, box 65, Burdine, Pa.
2. nadzornik: IVAN GROŠEČ, 885 E. 13th St., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBREŽAN, box 72, E. Mineral, Kans.
1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. F. D. No. 3, box 146, Fort Smith, Ark.
2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 So. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Uradno glasilo: "GLAS NARODA", 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Členjena društva, oziroma njih uradniki so naprošeni pošiljati vse dopise direktno na glavnega tajnika in nikakor drugega. Denar naj se plača edino potomo poštne, ekspresne ali bančne denarnih nakaznic, nikakor pa ne potomo privatnih čekov, na naslov: Frank Pavlovčič, Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakšne pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavn. tajnika, da se samore napako popravi.

GERSTAECKER:

Roparji na Mississippi

ROMAN.

Za "Glas Naroda" priredil J. T.

(Nadaljevanje).

— Zdi se mi, toda natančno ne vem.
— Potem je na vsak način otek št. 61. — Pred par leti ga je vihar popolnoma opustošil.
— Da, krog otoka je vse polno debelih hlodov in vej. — Saj sem vam že povedal, da sem le s težavo prišel mimo.
— Vrijanem. — Na čudežen način ste se rešili — je odvrnil krčmar.
— Smart, Smart. — je odvrnil Iree in odkimal z glavo — meni se pa zdi, da je bil isti čoln z vse mtem v zvezi.
— Kateri čoln? — je vprašal Tom pozorno.
— Tisti, ki je v sredo zvečer doplul.
— Čakajte, meni je pravil nek mlad farmer, Bredschau po imenu, da plujejo večkrat po reki čolni, o katerih ne ve, odkod prihajajo in kam so namenjeni.
— Čudno, čudno! — je zmejeval Iree. — Tej stvari moram priti na kmece. — To moram preiskati, magari da me stane življenje.
— Kdaj boste odšli?
— Takoj, ali hočete z menoj?
— Seveda bi šel, toda danes ne morem. — Deklice ne morem pušiti same.
— Še toliko boljše. — Bom pa sam šel na poizvedovanje. — Nekaj hrane moram vzeti seboj.
— Idite k moji ženi — je rekel krčmar — pa vam bo dala vse, kar potrebujete.
— Ne, Smart, k vaši ženi pa že ne grem. — Tako pogumen pa nisem.
Smart se je čudno namrdnil in ni odgovoril.
— K sodniku bom šel in ga prosil, naj mi posodi kompas.
Po teh besedah so se možje ločili.
Tom je ostal še nekaj časa na obrežju in opazil dve ženski, ki sta jahali proti njemu.
Bili sta Mrs. Dayton in njena sorodnica Adela. — Ko je vprla Adela svoje velike oči vanj, ga je nekaj izpreletelo. — Nekaj ga je vlečilo k tej ženski, pa sam ni vedel, kaj.

19.

PRIJATELJICA MARIJE.

Ko sta dospeli ženske domov, ju je sprejel mlad služabnik mulat. — Kje je Mr. Dayton?
— Gospod Dayton je popoldne odjezdil — je odvrnil deček. — Tudi Mr. O'Toole je že vprašal zanj.
Ženski sta molče odšli v svoje sobe.
Adela se je preoblekla in sedla k klavirju.
Igrala je neko žalostno melodijo.
Gospa Dayton, ki se je bila medtem preoblekla, je sedla v naslo njaj in jo poslušala.
— Kaj ti je, Adela, da tako žalostno igraš? — jo je prala Adela enkrat. — Zakaj si tako žalostna?
— Kdo? — Jaz?
— Kdo pa drugi?
— Jaz da bi bila žalostna? — Čudno vprašuješ, Hedvika. — Me ni prav ničesar ne manjka. — Seveda, skakala ne bom neokrog in plesala. — Tako pa res še nisem razpoložena.
— Vendar se mi zdi, da imaš nekaj na sru.
— Ne vem. — Mogoče da, mogoče ne. — Ali si videla onega mladega moža na bregu?
— O tega z velikimi modrimi očmi?
— Da, Hedvika. — Vidiš, tisti človek se mi zdi znan. — Vem, da ni doma iz Helene. — Zdi se mi, da sem že enkrat videla ta obraz.
— Jaz ga ne poznam — je odvrnila Mrs. Dayton. — Mornarsko obleko ima. — Najbrže je s kakšnega broda. — Bog ve, kje je Dayton? — Skoraj nobeno noč ga ni doma. — Tako življenje mora uničiti človeka. — Pred kratkim mi je rekel, da se namerava preseliti v New York.
— Jaz grem z vama — je odvrnila Adela in stopila k oknu. — Tukaj se mi nič kaj ne dopade. — Moj Bog! — je vzkliknila nenkrat. — Ta človek gre k nam. — Oh, šele sedaj sem ga spoznala! — To je vendar Tom Barnwell, moj stari znanec. — Jaz sem mislila, da je kje v Afriki ali v Evropi.
— Kdo pa je ta Tom Barnwell?
— To je nek dobri znanec naše družine. — Govorili so, da je zelo

hodil za Marijo, sedanjio Mrs. Hawes. — Ker ga ni hotela vzeti za moža, je šel k mornarjem in od onega časa se klati po svetu. — Tom je bil povsod zelo priljubljen. — Marija ga tedaj še ni razumela, ker je bila malo prelahkomajšena. — Nancy, pokliči ga.
Mulatinja je odšla po stopnicah in se kmalo vrnila s Tomom v sobo.

— Pozdravljeni v Arkansasu, gospod Barnwell! — Lepo od Vas, da ste prišli. — To je Mr. Barnwell iz Indiane, to je Mrs. Dayton iz Georgije.

— Gospodična Adela Dunmore! — je vzkliknil Tom začuden. — Ali je resnica? — Vi ste tukaj v Heleni? — Ne, ne, vi gotovo še ne veste, da je Marija. ...

— Za božjo voljo! — je vzkliknila Adela. — Kaj vam je? — Na smrt ste prebledeli. — Kaj se je zgodilo?

— Da — je zastokal mladi mož in si pokrtil obraz z rokama. —

— Vem, vem. — Ni daleč od tukaj. — V Sinkville je.

— V Sinkville? — Ne — — — — — tukaj. ... tukaj v mestu.

— Kdo? — Marija? — In njen mož?

— Gospodična Adela — je prosil Tom. — Vi ste bili vedno njena najboljša prijateljica. ...

— Seveda. — Kaj? — Govorite vendar!

— Ne zapustite je zdaj, prosim vas, v tem obupnem položaju.

— Za božjo voljo, kaj se je zgodilo? — je vzkliknila Adela in prišla Toma za roko.

Tom je sedel in začel pripovedovati, kako in kje je dobil nesrečno bitje in kakšne nepravice je imel žnjo v Heleni.

Gospa Dayton, ki je vse mirno poslušala, je Tomu zatrdila, da bo dobila Marija v njeni hiši vso potrebo.

Adela ji je v znak hvalečnosti poljubila roko.

— Na kakšen način bi pa Mr. Hawesu povedali; — je vprašala Adela.

— Kdo? — Hawes? — Edward Hawes? — On je bil tudi na 'krovu' — Marija vedno fantazira o njem in ga vidi mrtvega.

— Kaj je to? — je vzkliknila Adela. — Ona je blazna? — Njeni stariši so mrtvi — in Hawes je tukaj vesel in zdrav. — Veliki Bog, v kakšnem stiku je vse to? — Pred kratkim so se morale zgoditi silne izjembe.

— Sicer pa sama ne vem, v glavi se mi vrti.

— Le pomiri se, ljubi otrok! — jo je tolažila Mrs. Dayton. — Go togo je nastal kak nesporazum. — Marija Hawes, katero je pustil včeraj zjutraj na svoji plantazi Mr. Hawes. ...

— Leži zdaj bolna in blazna v Smartovem hotelu — jo je prekinil Tom. — Bog daj, da bi se motil, toda vse je resnica, grozna resnica. ...

— Takoj pojdemo tja — je odvrnila Adela. — Jaz jo moram videti. — Takoj!

— Seveda, Adela. — Jaz bom naročila služabnikom, naj pride Gerog za nami. — On je zdravnik in mirovni sodnik. — On bo že vse ukrenil, da bo dobro in prav.

— Hitro, da nam prej ne umre — je silila Adela.

Adela in Tom sta odšla naprej. Mrs. Dayton je pa naročila Nancy, naj pove Mr. Daytonu, da so vsi skupaj v Smartovem hotelu, kamor naj takoj pride.

V hotelu so srečali samo zamorec, ki jim je povedal, da je Mrs. Smart v prvem nadstropju pri bolni ženski. — Mr. Smart je bil naročil, da ne sme pustiti nabene žive duše k nji razen zdravnika.

— Že dobro Scipio! — je rekla Adela zašepetala in mu stisnila pol dolarja v roko. — Veš, mi moramo govoriti z mlado damo.

— Seveda, če morate — je nekaj drugega — je odvrnil zamorec in se zarežal.

Sam, ko je hotel Tom po stopnicah, ga je prijel za rokav in prižgal.

Tom je bil na to že pripravljen.

— Le pustite me. — Na, tukaj imaš. — Dama je moja sestra, veš.

Vrata jim je odprla Smartova žena, ki je imela pripravljeno že celo pridgo. — Ko je spoznala Mrs. Dayton, se je premislila in prišlece ledlo pozdravila.

Marija je spala in je bila še vedno oblečena v belo raztrgano obleko. — Tukaj lasje so valovili po blazini; desno roko je imela na sru.

— Ustnice so se ji celo v spanju premikale.

Adela je prestrašeno gledala svojo prijateljico in zajokala.

— Marija! — Ti uboga, nesrečna Marija!

Kljub temu, da je zaspejala te besede komaj slišno, se je nesrečnica vseeno zbudila.

(Dalje prihodnjič).

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".

S prvih dveh parnikov se je moštvo rešilo, pri zadnjem pa se je potopil en rešilni čoln.

Potopljeno norveški parniki.

London, Anglija, 10. julija.

Poroča se, da so bili potopljeno norveški parniki "Henrik".

"Lovvakken" in "Victoria II".